

Sport door de ogen van Surinaamse vrouwen

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving van sport onder vrouwelijke Surinaamse niet-sporters

Sport door de ogen van Surinaamse vrouwen

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving van sport onder vrouwelijke Surinaamse niet-sporters

Individuele Thesis

Master Leisure Studies

Contemporary Themes in Sport, Tourism and Culture

Faculteit der Sociale Wetenschappen

Universiteit van Tilburg

Agnes Elling, Mulier Instituut

12 november 2009, Tilburg

Ivonne Aarts

S898914

2

Voorwoord

Na vier jaar een HBO opleiding te hebben gevolgd in International Tourism Management and Consultancy en een jaar werkervaring, ben ik in 2007 begonnen aan de opleiding Master Leisure Studies aan de Universiteit van Tilburg. Voordat ik begon aan mijn HBO opleiding was mijn droom om naderhand me te vestigen in het buitenland. Deze droom is mettertijd afgezwakt en de nadruk kwam meer te liggen op een leven in Nederland. Dit is een van de redenen waarom ik ben begonnen aan de Universiteit van Tilburg. Ik wilde en wil nog steeds meer concentreren op de ontwikkelingen in de vrijetijdsindustrie van Nederland. In de afgelopen twee jaar heb ik op wetenschappelijk niveau hierover veel kunnen leren.

Ter afsluiting van mijn Master Leisure Studies is dit onderzoeksrapport geschreven. De keuze voor het onderwerp was deze keer makkelijker dan gedacht. Tijdens mijn vorige opleiding heb ik weinig te maken gehad met sport waardoor het mij nu interessant leek om op onbekend terrein onderzoek te doen. Zelf ben ik opgegroeid in een familie waarin sport, en dan met name voetbal en de fantastische club PSV, centraal staan. Ik heb dan ook jaren gevoetbald maar inmiddels ook weer jaren niet. Waarom sporten sommigen mensen wel en anderen niet? Hoe zijn bepaalde mensen met sport opgegroeid en hoe beïnvloedt dit je betekenisgeving? Dit waren vragen die ik mezelf stelde en hebben geleid tot dit onderzoek.

Zonder begeleiding en hulp was dit onderzoek niet mogelijk geweest. Alhoewel ik in twee jaar tijd veel heb geleerd over wetenschappelijk onderzoek, is het daadwerkelijk zelf uitvoeren van een dergelijk onderzoek een heel ander verhaal. Vooral als het even tegen zit en het niet allemaal zo makkelijk gaat als je van te voren misschien had gedacht. Bij deze wil ik dan ook graag mijn begeleidster Agnes Elling, van het Mulier Instituut in Den Bosch, hartelijk danken voor de steun en hulp die zij heeft verleend. Daarnaast wil ik het gehele Mulier Instituut en de professoren van de Universiteit van Tilburg bedanken voor hun kennis en informatie waarvan ik gebruik heb mogen maken. Tenslotte wil ik mijn ouders, collega's, vrienden en de geïnterviewden bedanken voor hun steun en bijdragen.

Inhoudsopgave

Abstracte samenvatting	p. 6
1. Inleiding	p. 9
1.1 Aanleiding	p. 9
1.2 Doelstelling en vraagstelling	p. 10
1.3 Relevantie	p. 11
1.4 Opdrachtgever	p. 11
1.5 Structuur	p. 12
2. Theoretisch kader	p. 13
2.1 De betekenisgeving aan sport	p. 13
2.2 Intrinsieke en extrinsieke motivaties	p. 15
2.3 De maatschappelijke waarden van sport	p. 16
2.3.1 <i>Sport ter karakter- en identiteitsvorming</i>	<i>p. 18</i>
2.3.2 <i>Sport ter sociale binding</i>	<i>p. 19</i>
2.4 Ervaren stimulansen en belemmeringen	p. 20
2.5 Het conceptueel model	p. 22
2.6 Onderzoeksvragen	p. 24
3. Methode van onderzoek	p. 25
3.1 Onderzoeksstrategie	p. 25
3.2 Onderzoeksgroep	p. 25
3.3 Dataverzameling	p. 27
3.3.1 <i>Operationalisering</i>	<i>p. 28</i>
3.3.2 <i>Afname</i>	<i>p. 28</i>
3.4 Analyse van de gegevens	p. 29

4. Resultaten	p. 31
4.1 Positieve denkbeelden	p. 31
4.1.1 <i>Sporten is gezond</i>	p. 32
4.1.2 <i>Sporten is gezellig</i>	p. 33
4.2 Toegekende waarden en identiteiten	p. 34
4.2.1 <i>“Zwarte” versus “witte” sporten</i>	p. 35
4.2.2 <i>Vrouwen versus mannen</i>	p. 37
4.3 Ervaren belemmeringen in de huidige levensfase	p. 37
4.3.1 <i>Stress van huwelijk</i>	p. 38
4.3.2 <i>Tijd genoeg</i>	p. 39
4.3.3 <i>Toegang tot sport</i>	p. 39
4.3.4 <i>De prijs/ kwaliteit verhouding</i>	p. 40
4.3.5 <i>Gebrek aan vaardigheden</i>	p. 41
4.3.6 <i>Samenvatting</i>	p. 42
5. Conclusie	p. 43
5.1 Beantwoording deelvragen	p. 43
5.1.1 <i>Welke betekenissen verlenen niet sportende Surinaamse vrouwen aan sport?</i>	p. 43
5.1.2 <i>Zijn er verschillen in betekenisgeving ten aanzien van sport binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?</i>	p. 44
5.1.3 <i>In hoeverre komen de betekenissen van de Surinaamse vrouwen overeen met de maatschappelijke denkbeelden over sport?</i>	p. 46
5.1.4 <i>Welke stimulansen en belemmeringen ervaren de Surinaamse vrouwen?</i>	p. 48
5.1.5 <i>Zijn er duidelijke verschillen in ervaren belemmeringen binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?</i>	p. 49
5.1.6 <i>Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen?</i>	p. 50
5.2 Beantwoording probleemstelling	p. 51
5.3 Reflectie onderzoeksproces	p. 53
5.4 Aanbevelingen	p. 54
Literatuurlijst	p. 56
Bijlagen	p. 60

Abstracte Samenvatting

‘Sport is bedoeld voor mannen, niet voor vrouwen’. Dit is een beeldvorming van sport die wij zelden terug zien in de huidige maatschappij. Tegenwoordig wordt de term ‘versporting van de samenleving’ gebruikt. Sport wordt steeds belangrijker geacht en dit is terug te zien in het groeiende aantal mensen aangesloten bij een sportschool of sportvereniging (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006). Je staat er bijna raar van te kijken als iemand nog nooit aan sport heeft gedaan. Maar sport is een vrijetijdsactiviteit waarvoor mensen bewust kiezen. Vaak is onderzocht waarom mensen nu eigenlijk sporten en de redenen lopen uiteen. In dit onderzoek wordt er gekeken naar de niet-sporters. Waarom sporten zij niet? Wat vinden zij eigenlijk van sport? Deze vragen staan dan ook centraal in deze thesis.

In Nederland bestaan de niet-sporters voornamelijk uit allochtone vrouwen (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006). Van deze groep zijn vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst veelvuldig onderzocht en onderwerp van gesprek. Het is daarom juist interessant om naar een andere etnische groep in Nederland te kijken. De vraagstelling luidt daarom als volgt: *Welke betekenis geven niet-sportende Surinaamse vrouwen aan sport en welke factoren zijn hierop van invloed?* Om deze vraag te kunnen beantwoorden, dient reeds bestaande literatuur over dit onderwerp geraadpleegd te worden.

In de beschrijvingen van persoonlijke betekenissen betreffende sport wordt er vaak onderscheid gemaakt op het gebied van sekse, etniciteit, leeftijd en andere sociaal-culturele achtergrondkenmerken. Zij vormen dan ook een belangrijk aspect van betekenisgeving en zij beïnvloeden hoe er door een individu gedacht wordt over sport. Stereotypen denkbeelden over specifieke sporten heersen ook nog vandaag de dag. Boksen wordt bijvoorbeeld door velen gezien als een ‘zwarte mannensport’ (Elling, 2004). Hier worden bepaalde kenmerken zoals kracht en snelheid geassocieerd met een etnische gemeenschap en een specifieke sport. Naast traditionele beelden van sport bestaan er ook moderne opvattingen. Door ontwikkelingen in de maatschappij is de nadruk steeds meer te komen liggen op het gezondheidsaspect van sport. Vele huidige sporters noemen de gezondheid en fit blijven als één van de belangrijkste redenen om aan sport deel te nemen. Dit is een voorbeeld van extrinsieke motivatie, sporten omdat het iets oplevert. Maar hoe ervaren niet-sporters het gezondheidsmotief? Er zijn vele uiteenlopende redenen om aan sport deel te nemen maar ook om niet te sporten. Sommigen zijn niet bekend met sport, andere zijn fysiek niet in staat of vinden het niet leuk. In de keuze om al dan niet te

sporten spelen de betekenisgeving, sociaal-culturele achtergrondkenmerken, maatschappelijke waarden en ervaren stimulansen en belemmeringen een rol.

Om de vraagstelling te kunnen beantwoorden is er gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode. Door middel van (groep)interviews is er geprobeerd nader inzicht te krijgen en te begrijpen hoe er door de onderzoeksgroep wordt gedacht over sport. De onderzoeksgroep bestaat uit zeven Surinaamse en vijf Nederlandse niet sportende vrouwen tussen de 18 en 30 jaar. Vier semigestructureerde groepinterviews van alle twee personen en vier semigestructureerde individuele interviews zijn gehouden. Een itemlijst met onderwerpen en concrete vragen is opgesteld. Voor de data-analyse is gebruik gemaakt van codering met behulp van het programma Atlas en een datamatrix.

De belangrijkste resultaten kunnen worden beantwoord aan de hand van de deelvragen. In de ogen van zowel de Surinaamse als Nederlandse respondenten wordt sport gezien als bewust bewegen en actief bezig zijn. Het is goed voor de gezondheid en het biedt plezier. Daarnaast wordt sport gezien ter ontspanning en ter sociale binding. Echter zien zij dit eerder als motieven voor anderen om in sport te participeren. Bij het merendeel van de niet-sporters is sprake van een lage intrinsieke motivatie. Het belangrijkste verschil in de betekenisgeving aan sport tussen Surinaamse en Nederlandse vrouwen zit in de rangschikking van waarden toegekend aan (team)sport. Surinaamse vrouwen vinden prestatie en doorzettingsvermogen de belangrijkste aspecten van sport terwijl de Nederlandse vrouwen meer waarde hechten aan samenspel. Binnen de gehele onderzoeksgroep bestaan daarnaast enkele verschillen in betekenisgeving als gekeken wordt naar de sociaal-culturele achtergrondkenmerken als levensfase en opvoeding. Respondenten die niet zijn opgegroeid met sport hechten een enigszins ander belang aan sport dan huidige niet-sporters die wel zijn opgegroeid met sport. Binnen de onderzoeksgroep bestaan ook verschillen als het aankomt op de ervaren belemmeringen. Zo vormt de werk- en zorgdruk die komt kijken bij een full time baan, opvoeding van een kind en bij gezinsvorming, een belemmering om aan sport deel te nemen.

De persoonlijke betekenisgeving aan sport bestaat uit een divers aantal waarden, motivaties en opvattingen. De conclusie die getrokken kan worden is dat er enige diversiteit bestaat in betekenisgeving aan sport onder niet-sporters maar dat etniciteit een geringe rol speelt. Verschillende factoren zijn hierop van invloed. De belangrijkste factoren lijken echter de maatschappelijke waarden en andere sociaal-culturele achtergrondkenmerken te zijn. De ervaren belemmeringen lijken vooral een direct verband te houden met de motivatie maar zijn ook weer afhankelijk per persoon hoe sterk een belemmering wordt ervaren. Betekenisvorming is een complex proces gebleken waarin uiteindelijk prioriteiten worden gesteld en de balans wordt

opgemaakt om al dan niet aan sport deel te nemen. Bij de niet-sporters liggen de prioriteiten niet bij sport.

Op basis van de resultaten en conclusies kunnen enkele aanbevelingen voor vervolgonderzoek of sportstimulering gedaan worden. Binnen de Surinaamse gemeenschap bestaan veel culturele verschillen (Creools, Hindoestaans) maar deze zijn in dit onderzoek niet nader onderzocht vanwege random sampling. Een vervolgonderzoek zou dus kunnen gaan over de verschillen in betekenisgeving tussen deze Surinaamse gemeenschappen. Daarnaast is het onderzoek gebleken dat enkele respondenten zich te oud voelen om aan (team)sport deel te nemen. Willen sportverenigingen deze groep niet-sporters bereiken dan dient er duidelijk gecommuniceerd te worden dat er ook teams voor de 25+ers zijn. Teamsporten moeten voor hen weer aantrekkelijk worden gemaakt. De verwachting is echter niet dat alle niet-sporters met de genoemde stimulansen dan weer gaan sporten maar een gedeelte van deze groep kan wellicht worden overgehaald.

1. Inleiding

Begin 20ste eeuw werd de beeldvorming van sport gevormd door karakteristieken als lichamelijke kracht, snelheid en prestatie. Sport werd gezien als iets mannelijks. Vrouwen werden van sport weerhouden omdat de sterke fysieke inspanning, die hoort bij sport, de vruchtbaarheid van vrouwen zou aantasten (Knoppers & Elling, 1999). Inmiddels is het beeld van sport drastisch veranderd. Steeds meer vrouwen van verschillende achtergronden nemen deel aan sport en sport wordt gezien als iets ‘goeds’ en ‘gezond’ voor iedereen. Sport is populair en is nadrukkelijk terug te zien in onze samenleving. Maar niet iedereen kiest ervoor om aan sport deel te nemen, zoals bepaalde groepen allochtonen vrouwen (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006). De vraag *hoe kijken niet-sporters aan tegen sport?* staat centraal in dit onderzoek.

1.1 Aanleiding

De term ‘versporting van de samenleving’ keert regelmatig terug in wetenschappelijk onderzoek. Het aantal sporters in Nederland is de laatste jaren dan ook toegenomen, vooral onder ouderen en etnische minderheden (Elling, 2007). Uit de *Rapportage sport 2006* van het Sociaal en Cultureel Planbureau (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006) blijkt dat de toename van sportdeelname door etnische minderheden voornamelijk kan toe worden geschreven aan de mannen. De groep niet-sporters is in Nederland het grootst onder allochtone meisjes en vrouwen. Allochtone meisjes doen niet alleen minder aan sport maar zij sporten ook minder gevarieerd, in een kleiner aantal takken van sport ten opzichte van autochtonen. Verschillende aspecten liggen hieraan ten grondslag zoals socialisatie, onbekendheid met sportverenigingen, gebrek aan sportvoorzieningen, en hoge prijzen voor lidmaatschap en attributen (van der Leest & Janssens, 2006). Deze externe factoren zijn niet specifiek voor meisjes maar gelden ook voor allochtone jongens.

Uit een onderzoek naar sportparticipatie van allochtonen in Hengelo, door Steunpunt Minderheden Overijssel (2001) blijkt dat er bij vele niet-sporters weinig behoefte is aan sport (van der Leest & Janssens, 2006). Geen behoefte hebben aan sport betekent een lage intrinsieke motivatie. Iemand heeft een lage intrinsieke motivatie wanneer hij/zij geen plezier beleeft aan sport(en). Het tegengestelde van intrinsieke motivatie is extrinsieke motivatie. Hierbij gaat het niet om de sport zelf maar om aspecten die er bij komen kijken, zoals gezondheid, sociale connecties, en geld (topsport) (Elling, 2007). Iemand sluit bijvoorbeeld aan bij een hockeyvereniging om nieuwe vrienden te maken. Deze intrinsieke en extrinsieke motivaties spelen naast

externe belemmeringen een grote rol in het besluit om al dan niet aan sport deel te nemen. Maar hoe komen deze motivaties tot stand? Welk beeld hebben niet-sporters van sport?

Binnen verschillende culturele achtergronden wordt er niet op dezelfde manier naar sport gekeken en is sport ook niet even belangrijk. In een onderzoek, door Zaman (1997) kwam naar voren dat jonge Islamitische meisjes, net zoals westerse meisjes, het belangrijk vinden dat hun lichaam gezond is. Ze zijn het echter niet eens met het beeld van fitness als medium voor het schoonheidsideaal. Fitness heeft betrekking op het uiterlijk en niet op de geest en stuit daarom tegen de Islam in (Clarke & Humberstone, 1997). Het is niet duidelijk of alle Islamieten er zo over denken. Omdat Islamieten, en met name Turken en Marokkanen veelvuldig zijn onderzocht in Nederland is het interessant om in dit onderzoek te richten op een andere doelgroep die weinig aan sport deelneemt. Surinamers komen de laatste jaren relatief weinig in het nieuws terwijl het een grote etnische minderheid vormt in Nederland (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006). Ze worden bij onderzoek naar allochtonen wel genoemd maar er wordt zelden meer specifiek op deze doelgroep gericht. Zoals blijkt uit *Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden* (Keuzenkamp & Merens, 2006) vertonen Surinaamse vrouwen veel overeenkomsten met autochtone vrouwen, voornamelijk op het gebied van sociale positie en economische zelfstandigheid. Desalniettemin vertonen Surinaamse vrouwen een ander vrijetijdsgedrag door o.a. minder aan sport deel te nemen dan autochtone vrouwen. Het is daarom interessant om de stimulansen en belemmeringen van Surinaamse vrouwen te onderzoeken en wat hun opvattingen zijn ten aanzien van sport.

1.2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de beelden die niet-sportende Surinaamse vrouwen hebben van sport en om deze beelden (zo goed mogelijk) te verklaren. Het onderzoek is daardoor zowel beschrijvend als verklarend van aard. De vraagstelling luidt dan als volgt:

Welke betekenis geven niet-sportende Surinaamse vrouwen aan sport en welke factoren zijn hierop van invloed?

Dit alles ten einde een link te leggen tussen betekenisgeving en sportdeelname om overheden, sportverenigingen, en andere geïnteresseerden eventueel te voorzien van informatie die kan bijdragen aan het bevorderen van sportdeelname onder Surinaamse vrouwen.

1.3 Relevantie

Vanuit wetenschappelijk oogpunt bieden de resultaten van dit onderzoek een breder inzicht in de betekenisgeving aan sport. Dit kan huidige theorieën over betekenisgeving aan sport bevestigen of resulteren in nieuwe theorieën vanwege de onderbelichte onderzoeksgroep. Verschillende onderzoeken zijn gedaan naar de beweegredenen en motivaties om al dan niet aan sport deel te nemen. Hoe de niet-sporters nu eigenlijk aankijken tegen sport in het algemeen en specifieke sporten in het bijzonder blijft vaak onduidelijk. Welke betekenissen en waarden hechten niet-sporters, Surinaamse vrouwen in het bijzonder, aan sport? En hoe zijn deze betekenissen te verklaren? Welke factoren zijn hier van invloed? Dit onderzoek probeert nieuwe informatie te winnen op het gebied van betekenisgeving aan sport.

De resultaten van het onderzoek kunnen maatschappelijk worden gebruikt om aanbevelingen te doen aan sportverenigingen betreffende het werven van nieuwe leden. Als duidelijk is welke betekenissen en waarden worden verleend aan (specifieke) sport(en), dan kan hierop worden ingespeeld. De overheid wil sport meer gebruiken ter sociale integratie en om mensen gezond te houden. Dit onderzoek kan daaraan bij dragen door aanbevelingen te geven betreffende het bevorderen van sportdeelname onder Surinaamse vrouwen. Welke sociaal-culturele kenmerken spelen een rol in de betekenisgeving aan sport? Er wordt geprobeerd meer inzicht te creëren in een specifieke doelgroep zodat er eventueel doelgerichtere aanbevelingen kunnen worden gegeven op het gebied van sportstimulering.

1.4 Opdrachtgever

Het onderzoek valt binnen het meerjarige onderzoeksprogramma over niet-sporters, dat gehouden wordt door het wjh Mulier Instituut in 's Hertogenbosch. Contactpersoon is Agnes Elling. Het Mulier Instituut houdt zich bezig met sociaalwetenschappelijk sportonderzoek in opdracht van overheden en organisaties in de sport. Naast hoogwaardig, probleemgestuurd beleidsonderzoek richt het Mulier Instituut zich ook op theoretische verdieping, innovatief, longitudinaal en internationaal vergelijkend sportonderzoek. Daarnaast behoren communicatie met relevante beleid- en onderwijsinstanties, kennisoverdracht en implementatie tot de kerntaken van het instituut. Gerenommeerde instanties als het NOC*NSF, KVLO, NISB, VSG en het ministerie van VWS, zijn betrokken bij de onderzoeksafstemming en de ontwikkeling van het instituut. Verder streeft het Mulier Instituut naar een optimale afstemming tussen kennisontwikkeling en de toepassing en verspreiding van kennis (www.mulierinstituut.nl).

1.5 Structuur

Om de vraagstelling te kunnen beantwoorden zal er allereerst gekeken worden naar theorieën rondom de betekenis van sport. Hierbij wordt er nader ingegaan op de maatschappelijke waarden van sport en op de motivatie om al dan niet aan sport deel te nemen. Daarnaast worden de ervaren stimulansen en belemmeringen besproken. Hoofdstuk 2 zal worden afgesloten met het conceptueel model en de onderzoeksvragen. Na de literatuurstudie volgt het veldonderzoek. De aanpak en gewenste methoden van onderzoek worden in hoofdstuk 3 toegelicht. Hierin komen de onderzoeksgroep, de methode van dataverzameling en de methode van data analyse aan bod. Daarna volgt een geheel hoofdstuk met de resultaten van het veldonderzoek. Hoofdstuk 4 is niet alleen beschrijvend maar ook analyserend en verklarend van aard. Deze thesis zal worden afgesloten met de uiteindelijke conclusies. Er wordt getracht antwoorden te geven op de onderzoeksvragen en op de centrale vraagstelling. Daarnaast bevatten de conclusies enkele aanbevelingen en een reflectie op het onderzoeksproces.

2. Theoretisch kader

Door te kijken naar reeds verschenen literatuur en studies op het gebied van betekenisgeving aan sport, kan er een beeld geschetst worden van de factoren die hierop van invloed kunnen zijn. Ten eerste zullen in dit hoofdstuk de theorieën met betrekking tot betekenisgeving en motivatie worden beschreven. Daarna komen de factoren maatschappelijke waarden, en ervaren stimulansen en belemmeringen aan bod.

2.1 De betekenisgeving aan sport

Zoals vermeld in de inleiding doen bepaalde groepen, waaronder vrouwen en allochtonen, significant minder aan sport. Volgens Verweel (2004) biedt sport voor deze groepen minder mogelijkheden tot identificatie en “dat is het gevolg van de dominantie van bepaalde opvattingen over sport, geschiktheid voor deelname, sociale relaties in de sport en zelfs opvattingen over de tijden waarop gesport en vergaderd moet worden” (Verweel in Kunnen, 2004, p. 119). Deze opvattingen, denkbeelden of betekenisgeving omtrent sport komen tot stand in sociale interactie en op basis van bestaande referentiekaders van mensen (Elling, 2007). Hier spelen externe actoren en sociaaldemografische achtergrondkenmerken, zoals leeftijd, levensfase, cultuur en werk, een belangrijke rol. Betekenisgeving kan ook wel vergeleken worden met een attitude, een respons ten opzichte van een object die affectieve, cognitieve en/of gedragscomponenten tot gevolg kan hebben (Bohner & Wänke, 2002). Het spreekt voor zich dat een negatieve attitude of denkbeeld ten aanzien van sport niet snel zal resulteren in actieve sportdeelname, tenzij de extrinsieke motivatie enorm hoog is. Daar staat tegenover dat een positief denkbeeld van sport ook niet altijd resulteert in een actieve sportdeelname. Hier zorgen wellicht ervaren stimulansen en belemmeringen ervoor dat er niet aan sport wordt deelgenomen, bijvoorbeeld omdat men de accommodatie te ver weg vindt (Maasen, 2008) of vanwege tijd- en geldgebrek. Deze belemmeringen verklaren echter niet volledig waarom bepaalde groepen minder aan sport deelnemen. Men moet namelijk ook een bepaalde motivatie hebben om aan sport deel te nemen.

Lichaam en prestatie staan regelmatig centraal in de betekenisgeving en representatie van mannen en vrouwen in de sport (Stevenson, 2002). Sport biedt de mogelijkheid om identiteit en status te laten. Voor mannen bevestigt sport hun mannelijkheid en kan het een middel zijn om te laten zien dat mannen beter zijn dan vrouwen (Rowe et. al., 2000). Tussen mannen onderling lijkt er meer competitie te bestaan aangezien de meeste sporten niet gemengd zijn en mannen dus

onderling moeten uitmaken wie de ‘beste’ is. Dit geldt overigens ook voor sportende vrouwen. Volgens Walseth (2006) zijn bepaalde vrouwen niet geïnteresseerd in competitieve sport omdat sportdeelname wordt gezien als tegenstrijdig met de overheersende kenmerken van vrouwelijkheid aanwezig in hun etnische gemeenschap. Welke etnische gemeenschappen hiermee worden bedoeld is onduidelijk. Daarnaast is het een traditionele beeldvorming van sport. Dit neemt niet weg dat traditionele denkbeelden nog steeds kunnen bestaan in de huidige moderne wereld. Aan de ene kant heeft er een democratisering plaatsgevonden binnen de sport (Verweel, 2004), dat bijvoorbeeld terug is te zien in de deelname van vrouwen in voetbal. Aan de andere kant wordt kunstschaatsen nog steeds gezien als ‘meisjes-/homosport’ en boksen als ‘zwarte mannensport’ (Elling, 2004).

Er wordt ook veelal onderscheid gemaakt in betekenisgeving op basis van etniciteit. Hierbij gaat het om verschillen tussen autochtonen en allochtonen, tussen “wit” en “zwart”. Zo worden witte mensen geassocieerd met sporten als golf en tennis terwijl zwarte mensen geassocieerd worden met boksen en atletiek en met fysieke kenmerken als kracht en snelheid (Knoppers & Elling, 1999). Stereotypen denkbeelden over specifieke sporten kunnen er voor zorgen dat bepaalde mensen zich in een sport niet thuis voelen. Beeldvorming kan dus worden ervaren als een uitsluitingmechanisme. De beeldvormingen over etniciteitsverschillen in de sport worden veelal versterkt door de media en commercie. Het tegenovergestelde kan echter ook gebeuren met als voorbeeld Tiger Woods, een ‘zwarte’ man in een ‘witte’ sport. Aandacht van de media kan oude beeldvormingen verzwakken als meer donkere mensen zich met Tiger Woods gaan identificeren en golf anders gaan waarderen. Uit onderzoek van Elling (2002) blijkt dat veel jongeren de dominante beelden ondersteunen en versterken maar tegelijkertijd ook ter discussie stellen. Net als bij verschillen in betekenisgeving tussen jongens en meisjes, laten etniciteitsverschillen in betekenissen aan sport zien dat er sprake is van schijnbare tegenstrijdigheden. Verweel (2004) geeft aan dat dergelijke paradoxen in de sport het gevolg zijn van het op elkaar inwerken van maatschappelijke en sportspecifieke betekenissen. In paragraaf 2.3 zal nader worden ingegaan op de wisselwerking tussen maatschappelijke waarden toegekend aan sport en persoonlijke betekenisgeving.

Andere sociaaldemografische en sociaal-culturele achtergrondkenmerken, die belangrijk zijn in relatie tot betekenisgeving, zijn onder andere levensfase, beroep en religie. De Surinaamse gemeenschap in Nederland is zeer gevarieerd met veel sociale, culturele en etnische verschillen (Creools, Hindoestaans). Surinaamse jongeren worden op verschillende manieren opgevoed, met verschillende bijbehorende normen en waarden (Sanches, 1997). Dit geldt overigens ook voor de autochtonen binnen de onderzoeksgroep. Terugkerende thema’s in onderzoeken naar Surinaamse

vrouwen in Nederland zijn zelfstandigheid en onafhankelijkheid (Lenders & van de Rhoer, 1983; Sanches, 1997; Distelbrink; 2000). Dit geldt zowel op financieel gebied als in het opvoeden van kinderen. Onder Surinaamse vrouwen zijn relatief veel alleenstaande moeders die dus onafhankelijke en zelfstandig moeten zijn. Belemmeringen als werkdruk en zorgdruk kunnen dan een grote rol spelen in de betekenisgeving aan sport en in het besluit om al dan niet aan sport deel te nemen. Deze en andere ervaren belemmeringen worden besproken in paragraaf 2.4.

Voordat er afzonderlijk wordt gekeken naar de relatie tussen persoonlijke betekenisgeving en maatschappelijke waarden en ervaren belemmeringen, is het van belang om te kijken naar de redenen om al dan niet te sporten. In de betekenisgeving aan sport speelt ook motivatie een rol en wordt in dit onderzoek gezien als een onderdeel van het breder begrip betekenisgeving. Betekenissen en intrinsieke en extrinsieke motivaties worden vanuit het individu geredeneerd en zijn nauw met elkaar verwant. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op motivatie.

2.2 Intrinsieke en extrinsieke motivaties

Op de vraag *Waarom doen mensen niet (meer) aan sport?* worden verschillende antwoorden gegeven. Het meest simpele antwoord is echter: ik vind het niet leuk. In een onderzoek naar sportdeelname van allochtone meisjes in Nederland (Hetteema, 1995) kwam naar voren dat een klein aantal meisjes sport niet leuk vindt en er ook niet aan wil deelnemen. Het spreekt voor zich dat de intrinsieke motivatie bij deze meisjes laag is. Een reden die de meisjes gaven voor het niet leuk vinden van sport zijn de verplichtingen die bij sport komen kijken terwijl sommigen meisjes simpelweg liever andere activiteiten ondernemen. Ook het niet goed zijn in een sport of niet weten welke sport je leuk vindt speelt een rol in de deelname aan sport (Hetteema, 1995). Het merendeel van de ondervraagde niet-sportende meisjes gaf aan wel te willen sporten. Dus de motivatie is hier wel aanwezig, al dan niet in een kleine hoeveelheid. Waarom ze zouden willen sporten en of het hier gaat om intrinsieke of extrinsieke motivatie is nochtans onduidelijk.

In een onderzoek naar jongeren door Weinberg en Gould (1995) worden enkele redenen genoemd om te stoppen met sport. Deze zijn: het ontbreken aan plezier, het ontbreken aan affiliatie, te kort aan prikkels en opwinding, te weinig uitdaging, een gebrek aan fitheid en het falen in nieuwe vaardigheden aanleren. In een studie door Van Lankeren (2005) naar het competitieve karakter van sport in relatie tot sekseverschillen in sportdeelname, komt naar voren dat vrouwen sport eerder zien als een doel op zich, terwijl mannen vaker gericht zijn op winnen (van Lankeren, 2005, p. 26). Er zou dus gezegd kunnen worden dat vrouwen minder affiliatie hebben met competitieve sporten dan mannen en daardoor eerder stoppen met sport. Uit onderzoek (Schmeink & ten Wolde, 1998; Breedveld, 2006; Elling & Ferez, 2007) blijkt dat

vrouwen van verschillende etnische achtergronden in grote aantallen fitnessen. Volgens Elling en Ferez (2007) zijn fitnessdeelnemers over het algemeen minder intrinsiek gemotiveerd. “Plezierbeleving aan fitness is bij hen [fitnessdeelnemers] vaker ondergeschikt aan het dominante extrinsieke gezondheidsmotief. Bij fitness staan concrete doelen, zoals het verbeteren van de conditie of het veranderen van het figuur (afvallen of juist ‘breder’ worden door meer spiermassa te kweken) centraal” (Elling & Ferez, 2007, p. 11). Elling & Ferez geven echter ook aan dat dit niet altijd het geval is en dat onderzoekers als Kenen en Markula hebben aangetoond dat voor vrouwen aerobics een belangrijke intrinsieke waarde heeft. Niettemin spelen in de huidige maatschappij extrinsieke motivaties als gezondheid en welzijn een steeds belangrijker rol. Dit komt onder andere door het op elkaar inwerken van maatschappelijke waarden en persoonlijke betekenisgeving aan sport.

2.3 De maatschappelijke waarden van sport

Sport speelt een belangrijke rol in de cultuur van vele maatschappijen. De waarden toegekend aan de sport zijn een gedeeltelijke reflectie van de waarden van de maatschappij (Hyland, 1989). Een maatschappij die waarden als samenspel, zelfdiscipline, opoffering en doorzettingsvermogen representeert, weerspiegelt wat belangrijk gevonden wordt in de desbetreffende maatschappij. Er zou gezegd kunnen worden dat in Nederland populaire teamsporten, zoals voetbal en hockey, culturele waarden laten zien als samenspel en de bereidheid tot opoffering voor het groepsbelang. Fitness wordt geassocieerd met individualisme en gezondheid (van Baal, 2007). Deze waarden zijn de afgelopen decennia duidelijk in belang gestegen in onze alsnog individualistisch wordende maatschappij en zijn terug te zien in de opkomst van fitness. Ook binnen de maatschappij bestaat er dus diversificatie in waarden omtrent sport.

Eenmaal erkend dat de waarden aanwezig in de sportwereld een reflectie zijn van de culturele waarden in de maatschappij, dan is een plausibel gevolg dat sport deze waarden aan sportdeelnemers meegeeft. De waarden geleerd in sport kunnen bruikbaar zijn in het dagelijks leven (Hyland, 1989). De Nederlandse overheid speelt hierop in. Verschillende beleidsnota's zijn geschreven om etnische minderheden in Nederland aan het sporten te krijgen (Elling, 2007). De reden hiervoor is sociale integratie, en dus ook het bijbrengen van de Nederlandse culturele waarden. Sport geeft echter niet alleen culturele waarden mee maar selecteert sporters hier ook op. Sporters kiezen ten slotte een sport die ze leuk vinden en bij hen past. Volgens Marx vertegenwoordigt sport ook negatieve kapitalistische waarden als ‘bereid zijn alles te doen om te winnen’, ‘bereid zijn om andere mensen pijn te doen’, zelfdegradatie en ‘verstandeloos gehoorzaamheid aan autoriteit’. Deze waarden zijn kenmerken van het competitie aspect van

sport en zorgen volgens Marx voor vervreemding (Hyland, 1989). Geen affiliatie met het competitie aspect zou een verklaring kunnen zijn voor het lage percentage Surinaamse vrouwen aangesloten bij een sportvereniging.

Van alle Surinaamse vrouwen woonachtig in Nederland tussen de 15 en 64 jaar neemt iets minder dan de helft (43%) regelmatig deel aan sport. Onder autochtone vrouwen is dit meer dan de helft (56%). Het percentage sportende Surinaamse vrouwen aangesloten bij een sportvereniging (7%) is aanzienlijk lager dan het percentage Surinaamse vrouwen aangesloten bij een sportschool/fitnesscentrum (43%) (van den Broek, 2006). Voor autochtone vrouwen geldt het tegenovergestelde (zie tabel 2.1). Hierdoor lijken Surinaamse vrouwen meer individualistisch tegenover sport te staan dan Nederlandse vrouwen, die meer gericht zijn op teamsporten. Volgens Schmeink & ten Wolde (1998) komt dit onder andere doordat sport niet overal op dezelfde wijze wordt georganiseerd. In Suriname heeft men te maken met een andere sportstructuur en –cultuur dan in Nederland. Surinamers zijn bijvoorbeeld niet gewend dat je in Nederland lid moet worden van een club. “[Allochtonen] gaan liever sporten wanneer zij daar zin in hebben, het mooi weer is en/of zonder van te voren hele concrete afspraken te maken” (Elling, 2004, p. 11). Geldt een dergelijke flexibele opvatting ook voor tweede en derde generatie allochtonen? Uit onderzoek blijkt namelijk dat Surinaamse vrouwen graag aerobics en fitnessen, sporten die flexibele tijden aanhouden (Schmeink & ten Wolde, 1998). Deze takken van sport zijn overigens bij veel vrouwen van verschillende culturele achtergronden populair.

Tabel 2.1: Sport naar etnische groep, 15-64-jarige sportende vrouwen, 2004/2005 (in procenten)

	<i>Turk.</i>	<i>Mar.</i>	<i>Sur.</i>	<i>Ant.</i>	<i>aut.</i>
Heeft afgelopen jaar 12 keer of vaker gesport	26	29	43	37	56
Aangesloten bij sportvereniging	14	11	7	16	33
Aangesloten bij sportschool/fitnesscentrum	26	38	43	42	25

Bron: Sociale atlas voor vrouwen uit etnische minderheden (2006)

Veranderingen in de maatschappij, zoals individualisering, commercialisering en multiculturalisering, heeft ook zijn werking gehad op de sport en de betekenissen die eraan worden verleend. Zo heeft individualisering geleid tot meer wensen en eisen in de sport en veranderingen veroorzaakt in de identificatie met sport (Verweel, 2004; Walseth, 2006). De traditionele sport-

omgeving bestaat uit waarden als vriendschap, sociale ondersteuning, prestatie en competitie, vergelijkbaar met de eerder genoemde waarden door Hyland. In de moderne sportomgeving krijgen we te maken met betekenissen van sport waarin identiteit en beeldvorming de belangrijkste factoren zijn (Walseth, 2006). Eerder hebben we kunnen zien dat er verschillende paradoxen bestaan binnen de betekenisgeving aan sport. Traditionele en moderne opvattingen, denkbeelden en betekenissen van sport lijken door elkaar heen te lopen.

Door van Bottenburg en Schuyt (1996) worden de maatschappelijke waarden en betekenissen van sport teruggebracht tot vier basisthema's: sport ter karakter- en identiteitsvorming, sport ter sociale binding, sport en gezondheid, sport en economie. Eerder is vermeld dat gezondheid een van de belangrijkste maatschappelijke waarden van de moderne maatschappij is geworden. Dit is dagelijks terug te zien in de media, supermarkten, op het werk, etc. De thema's sport ter karakter- en identiteitsvorming en sport ter sociale binding hebben veelal betrekking op de persoonlijke betekenissen die aan sport worden verleend. Hier gaat het namelijk om de identificatie met sport en om samenspel, twee eerder genoemde maatschappelijke waarden. Het thema sport en economie wordt door van Bottenburg en Schuyt beschreven aan de hand van de effecten van sport op de economie. Dit thema toont weinig tot geen relatie met persoonlijke betekenisgeving en wordt daarom hier niet nader toegelicht.

2.3.1 Sport ter karakter- en identiteitsvorming

Deelname aan een sport kan in zekere zin een rol spelen in het vormen van het karakter. In 1960 bracht Nederland voor het eerst beleidsnota's voor sport uit, waarin stond dat door sportdeelname de jeugd identiteitskenmerken als volharding, vindingrijkheid, moed en uithoudingsvermogen kon verwerven (van Bottenburg & Schuyt, 1996). De veronderstelling dat sport een invloed heeft op het karakter van mensen komt voort uit de correlatie tussen hooggewaardeerde persoonlijke eigenschappen in de maatschappij en in de sport. Zowel in de maatschappij als in de sport spelen kenmerken als flexibiliteit, zelfstandigheid, loyaliteit en besluitvaardigheid een belangrijke rol (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Dit betekent echter nog niet dat er een *causaal* verband bestaat. Wel bestaat er een "overeenstemming over de invloed van sport op het zelfbeeld en de zelfwaardering van mensen, op hun ambitie en prestatiegerichtheid, en op de nadruk die ze leggen op competitieve waarden" (van Bottenburg & Schuyt, 1996, p. 25).

Harde bewijzen voor het effect van sportdeelname op de persoonlijkheid ontbreken maar wel kan er gesteld worden dat het beoefenen van een sport kan laten zien wie je bent. Sporten als aerobics, vechtsporten, snowboarden, skateboarden en streetdance vertegenwoordigen expressi-

viteit, individualisme, jeugdigheid en spelen een rol in de identiteitsvorming van mensen (Walseth, 2006). Zo kan ook deelname aan golf laten zien dat je behoort of wilt behoren tot een hogere sociale klasse. De karaktereigenschappen of identiteitskenmerken van bepaalde takken van sport zijn van invloed op de persoonlijke betekenisgeving aan sport, en visa versa. Identiteiten staan echter niet vast en ontwikkelen zich afhankelijk van tijd, plaats en omgeving (Wisse, 2007). Wat zijn de denkbeelden van niet-sporters over sport ter identiteitsvorming? Welke karaktereigenschappen verlenen Surinaamse vrouwen, anno 2009, aan specifieke sporten zoals fitness?

2.3.2 Sport ter sociale binding

Sport is één van de weinige plaatsen waar mensen van verschillende etnische achtergronden en sociale klassen elkaar op relatief gemoedelijk wijze kunnen ontmoeten (Elling, 2004). Aangezien voetbal de meest populaire sport is onder mannen van verschillende leeftijden en etnische achtergronden, worden voetbalvelden gezien als “de” plaats waar interetnische uitwisselingen van waarden en normen kan voorkomen. Deze contactwisselingen dragen volgens vele daarmee bij aan sociale binding en integratie (Elling, 2004). Diverse studies laten echter zien dat er nog geen harde bewijzen zijn voor dit verband. De genoemde sociale imago's van bepaalde sporten in de vorige paragraaf, gaven al aan dat niet alle sporten even integrerend werken.

Naast integratie door sport kan er ook gesproken worden over integratie in de sport (Wisse, 2007). Hierbij gaat het om gezamenlijk sporten en sociale contacten leggen. Uit verschillende onderzoeken (Walseth, 2006; Elling, 2007; Hoekman et. al., 2007) blijkt dat sociale binding vaak hoog wordt gewaardeerd en een belangrijke reden is om aan sport deel te nemen. Dit geldt in het bijzonder voor sporters bij sportverenigingen en voor jongeren onder de 20 jaar (Walseth, 2006). Wat is de rol van sociale binding in de sport op de motivatie van vrouwelijke Surinaamse niet-sporters?

Uit het onderzoek van Walseth (2006) komt naar voren dat de Islamitische vrouwen zich sterk verbonden voelen met hun team dankzij het gevoel van wederzijdse steun. Toch blijkt dat niet altijd een gevoel van binding ontstaat als er aan sport wordt deelgenomen. Sommige allochtone vrouwen zien klassenverschillen in de sport als een barrière in de sociale binding met de gemeenschap. Zij voelen zich buitengesloten omdat zij van een lagere sociale klasse zijn dan andere teamgenoten (Walseth, 2006). In Nederland staan etnische minderheden ook vaak lager op de sociale ladder wat kan betekenen dat klassenverschillen door Surinaamse vrouwen als barrière wordt gezien om aan sport deel te nemen. Dit hoeft echter niet het geval te zijn

aangezien Surinaamse vrouwen tegenwoordig vaak goed opgeleid en economisch zelfstandig zijn (Turkenburg & Gijsberts, 2006).

“De sport zorgt niet alleen voor interactie en binding tussen mensen maar ook voor categorisering, onderscheiding en hiërarchiering” (van Bottenburg & Schuyt, 1996, p. 29). Individuele sporters en sportteams kunnen namelijk promoveren en degraderen, met de beste bovenaan en de slechtste onderaan. Bovendien zorgt een gezamenlijke voorkeur voor een bepaalde club of sport ervoor dat een groep mensen een eigen identiteit aannemen en zich daardoor onderscheiden van anderen (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Zo kunnen Surinamers zich bijvoorbeeld identificeren met Surinaamse profvoetballers. Zij worden dan gezien als een rolmodel en dit maakt de Surinamers trots op hun afkomst. Sport dient dus zowel ter sociale binding als ter sociale onderscheiding. In dit onderzoek zal onder andere gekeken worden naar de rol van deze maatschappelijke betekenissen in de betekenisgeving aan sport door Surinaamse vrouwen. Zien vrouwelijke Surinaamse niet-sporters sport ook als een manier ter sociale binding of eerder ter sociale onderscheiding?

2.4 Ervaren stimulansen en belemmeringen

In de besluitvorming om aan sport deel te nemen komt een aantal randvoorwaarden kijken. Kinderen hebben bijvoorbeeld toestemming nodig van hun ouders terwijl anderen misschien niet de financiële middelen hebben om te gaan sporten. Dit zijn voorbeelden van externe factoren die de sportdeelname beïnvloeden. In deze paragraaf worden enkele relevante factoren weergegeven die onder andere zijn aangehaald door Schmeink en ten Wolde (1998), Hoekman et. al. (2007) en Elling (2007).

De levensfase waarin een individu verkeert, houdt verband met de sportdeelname. Zo neemt actief sporten af naarmate men ouder wordt en rond de periode van huwelijk en gezinsvorming. Surinaamse vrouwen beginnen in vergelijking met andere etnische minderheden op latere leeftijd (rond hun 28ste) aan gezinsvorming (Distelbrink & Hooghiemstra, 2006). Dit is te vergelijken met autochtone vrouwen en kan betekenen dat Surinaamse vrouwen langer sportief actief zijn dan vrouwen van andere etnische minderheden in Nederland. Voor dit onderzoek kan de gezinsvorming van invloed zijn aangezien er gericht wordt op vrouwen van 18 to 30 jaar. Naast stress van gezinsvorming ervaart deze leeftijdscategorie extra stress van carrièreplanning en relatievorming waardoor zij eerder stoppen met sporten. Aan de andere kant wordt sport in deze levensfase ook gezien als een uitlaatklep (Hoekman et. al., 2007; Elling, 2007). Hoe men de druk ervaart of beleeft kan dus een rol spelen in het besluit om al dan niet te sporten. Op de vraag waarom men sport, worden in deze levensfase ook extrinsieke motieven genoemd als strak/slank

lichaam, gezondheid en sociale contacten. De laatste twee genoemde motieven spelen echter in iedere levensfase een belangrijke rol, net zoals de intrinsieke motivatie plezier (Elling, 2007). In dit verband zou een reden om te stoppen met sporten kunnen zijn dat rond het 18de levensjaar vele jongeren gaan verhuizen voor hun studie. Andere activiteiten als uitgaan kunnen dan belangrijker worden. In het onderzoek van Hoekman (2007) kwam naar voren dat studie/werkdruk één van de hoofdredenen is om niet (meer) aan sport deel te nemen. Ook tijdsbelemmeringen met betrekking tot openingstijden en wedstrijdtijden van sportclubs kunnen mensen weerhouden om aan sport deel te nemen (Elling, 2007). Daarnaast geeft Elling (2007) aan dat 50% van de leeftijdscategorie 25-34 jaar regelmatig uitgeblust blijkt te zijn en geen energie heeft om te sporten. Vooral vrouwen boven de 25 jaar en alleenstaanden met kinderen, veel voorkomend onder Surinamers, ervaren deze belemmering. In het onderzoek is het daarom interessant om te kijken naar de relatie tussen de ervaren stimulansen en belemmeringen en de motivatie en betekenisgeving aan sport.

Culturele gedragsregels en religieuze invloeden kunnen bepalen of er al dan niet aan sport wordt deelgenomen. Er is eerder aangegeven dat men in Suriname heeft te maken met een andere sportstructuur en -cultuur. Surinamers zijn namelijk niet gewend dat je in Nederland lid moet worden van een club (Schmeink & ten Wolde, 1998; Elling, 2004). Dit geldt daarentegen eerder voor de eerste generatie Surinamers dan voor tweede of derde generatie Surinamers. Diegene die in Nederland zijn geboren en getogen zullen dit niet zo snel als een belemmering ervaren. Onder Surinamers zelf, en Nederlanders, bestaan culturele verschillen waardoor er binnen de doelgroep verschillende belemmeringen kunnen bestaan met betrekking tot sportdeelname. Religie speelt hierbij een rol maar wat deze rol precies inhoudt is moeilijk in te schatten. Uit de literatuur is wel gebleken dat bepaalde eigenschappen van sport belemmerend worden ervaren door Islamitische meisjes. Zo gaan zij niet zo snel zwemmen in het bijzijn van mannen (Walseth, 2006; Schmeink & ten Wolde, 1998). In dit onderzoek wordt er niet specifiek gekeken naar de relatie tussen religie en betekenisgeving maar wordt er wel naar eventuele verschillen gekeken. De nadruk in het onderzoek ligt eerder op algemene culturele gedragsregels, waar religie onderdeel van uitmaakt.

Belangrijke externe actoren die van invloed zijn op sportdeelname van een individu zijn familie en vrienden (Roques & Rijpma, 1999). Nemen familie en vrienden ook deel aan sport dan is de kans groter dat vrouwen ook aan sport doen. De invloed van de ouders lijkt echter na kindertijd te zijn uitgespeeld (Elling, 2007). Bij jongvolwassenen kan daarentegen de invloed van de partner of schoonfamilie op de sportkeuze van belang zijn of worden. Voor vele (potentiële) sporters is het in ieder geval belangrijk dat ze iemand kennen die ook aan sport doet zodat de toegang vergemakkelijkt en/of ze niet alleen hoeven te sporten. Angst of het niet alleen durven

gaan naar een sportvereniging of club vormen hier een belemmering. Niet bekend zijn met sport of niet met sport opgegroeid zijn kan er voor zorgen dat iemand zich niet thuis voelt in de sport.

Andere ervaren belemmeringen zijn de verplichtingen die komen kijken bij sportdeelname, voornamelijk in groepsverband, en de prestatiegerichtheid van verenigingen (Elling, 2007). In een onderzoek naar sportdeelname van Islamitische meisjes zegt een geïnterviewde: “Als je bijvoorbeeld elke week moet gaan en als je geen zin hebt om te gaan” (Hetteema, 1995, p. 72). Deze uitspraak geeft illustratief weer dat de verplichting van iedere week trainen een belemmering kan vormen om te gaan sporten. Overigens zijn allochtonen vaak van mening dat ze in sportclubs niet volledig worden geaccepteerd en soms zelfs worden gediscrimineerd (Schmeink & ten Wolde, 1998). Volgens Elling (2007) speelt, onder de bevolking, discriminatie geen grote rol bij het stoppen van een bepaalde sport. Surinaamse vrouwen die nog nooit hebben gesport kunnen evenwel het beeld hebben dat er op sportclubs gediscrimineerd wordt of er zich niet thuis voelen. Het ligt aan het type sport of er een sociale fit is en men zich daar thuis voelt.

Blessures en fysieke problemen weerhouden mensen ervan om aan sport deel te nemen. Aangezien sport vaak een fysieke activiteit is, spreekt dit voor zich. Financiële middelen zijn nodig om aan sport deel te kunnen nemen in vereniging- of clubverband. Surinaamse vrouwen hebben een hoge arbeidsdeelname en zijn vaak economisch onafhankelijk (Turkenburg & Gijsberts, 2006). Geld lijkt daardoor voor Surinaamse vrouwen niet snel een belemmering te vormen. Maar de kosten die bij sporten komen kijken kunnen wel als een belemmering worden ervaren. Ook al staat iemand er financieel goed voor, men moet het geld er wel voor over hebben. De meest voorkomende ervaren belemmeringen om aan sport deel te nemen, lijken voort te komen uit socialisatie, de levensfase en gezinsvorming.

De bovengenoemde ervaren belemmeringen laten zien dat ze op verschillende manieren kunnen worden beleefd. Zo kan werkdruk er evenwel toe leiden dat er wordt gestopt met sport of dat er juist aan sport wordt gedaan ter ontspanning. De betekenisgeving en motivatie spelen hierbij een belangrijke rol. Belemmeringen worden ernstiger ervaren door mensen die niet intrinsiek gemotiveerd zijn (Elling, 2007). In het onderzoek wordt dan ook gekeken naar de relatie tussen ervaren belemmeringen en motivatie.

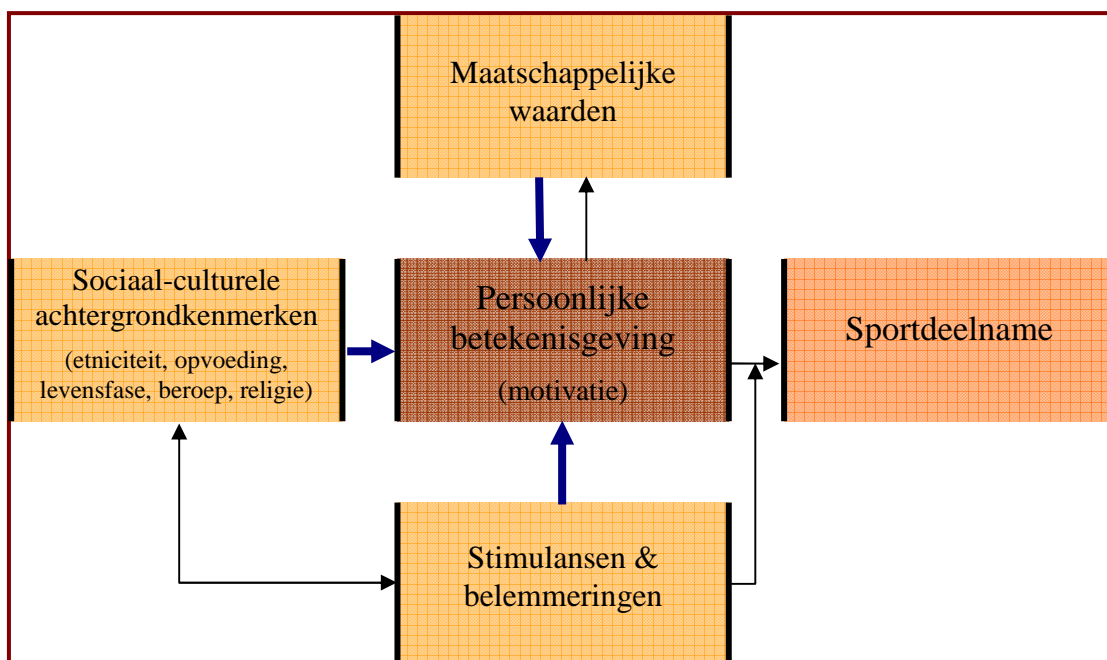
2.5 Het conceptueel model

De literatuurstudie naar de betrokkenheid van (allochtone) vrouwen in sport laat zien dat vrouwen uit etnische minderheden in Nederland minder aan sport deelnemen dan autochtone vrouwen maar ook minder dan allochtone mannen. Vaak wordt er vanuit het religieuze en culturele perspectief gekeken om verklaringen te vinden (Hetteema, 1995; Hargreaves, 2001). Dit

perspectief is vooral overheersend bij onderzoek naar sportdeelname onder Islamitische doelgroepen. Het is bijvoorbeeld vaak beredeneerd dat Islamitische meisjes en vrouwen, waaronder mogelijk Surinaamse vrouwen, geconfronteerd worden met op sekse gebaseerde barrières of belemmeringen die hun vrijetijdsactiviteiten beperken, zoals huishoudelijke taken. Echter, de interpretatie dat religie en cultuur de lage sportparticipatie verklaart is ter discussie gesteld door onder andere Walseth (2006). Er zijn namelijk meerdere factoren die van invloed zijn op sportdeelname.

Door te kijken naar reeds verschenen literatuur en studies op het gebied van betekenisgeving aan sport, kan er een beeld geschetst worden van de factoren die van invloed zijn. Uit de theorie komt naar voren dat de betekenis die een individu verleent aan sport wordt gevormd door intrinsieke en extrinsieke motivaties en onder andere wordt beïnvloed door sociaal-culturele achtergrondkenmerken (ethniciteit, religie, beroep, levensfase, socialisatie), maatschappelijke waarden, en ervaren stimulansen en belemmeringen. Daarnaast bestaat er een wisselwerking tussen maatschappelijk waarden van sport en persoonlijke betekenisgeving en bestaat er een relatie tussen sociaal-culturele achtergrondkenmerken en ervaren stimulansen en belemmeringen. Voor de onderzoeksgroep lijken de achtergrondkenmerken levensfase en gezinsvorming van primair belang te zijn in de betekenisgeving aan sport en in de ervaren stimulansen en belemmeringen. De betekenisgeving leidt samen met externe belemmeringen tot het besluit om al dan niet aan sport deel te nemen. De genoemde verbanden kunnen visueel worden weergegeven in een conceptueel model.

Figuur 2.1: Conceptueel model

Het conceptueel model laat zien dat de verschillende factoren met elkaar in verband staan. De persoonlijke betekenisgeving staat hier centraal en wordt beïnvloed door sociaal-culturele achtergrondkenmerken, ervaren stimulansen en belemmeringen en door de maatschappelijke waarden die toegekend zijn aan sport. Hoe er maatschappelijk naar sport wordt gekeken, hoe een individu is opgegroeid met sport, en hoe bepaalde stimulansen en belemmeringen worden ervaren, hebben een invloed op de persoonlijke betekenisgeving. Daarnaast hebben de betekenissen van individuen over sport weer invloed op de maatschappelijke waarden. Uiteindelijk leidt de persoonlijke betekenisgeving tot het besluit om al dan niet aan sport deel te nemen. Dit besluitvormingsproces wordt wederom beïnvloed door de factor stimulansen en belemmeringen. Het kan namelijk zo zijn dat de motivatie om te sporten aanwezig is en er een positief beeld bestaat van sport maar dat bepaalde belemmeringen, zoals fysieke gebreken, de overhand hebben. De laatste verbinding te zien in het conceptueel model is tussen sociaal-culturele achtergrondkenmerken en stimulansen en belemmeringen. De levensfase waarin iemand verkeert beïnvloedt hoe bepaalde stimulansen en belemmeringen worden ervaren. Getrouwde vrouwen kunnen het gevoel hebben minder tijd te beschikken, waardoor zij tijd meer als een belemmering zien. Andersom kan de financiële situatie van invloed zijn geweest op de opvoeding en aanraking met sport. De belangrijkste verbanden voor dit onderzoek zijn in het conceptueel model gekenmerkt met een blauwgekleurde pijl en zullen in het onderzoek nader worden onderzocht.

2.6 Onderzoeksvragen

Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden volgen hieronder een aantal deelvragen:

- Welke betekenissen verlenen niet sportende Surinaamse vrouwen aan sport?
- Zijn er verschillen in betekenisgeving ten aanzien van sport binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?
- In hoeverre komen de betekenissen van de Surinaamse vrouwen overeen met de maatschappelijke denkbeelden over sport?
- Welke stimulansen en belemmeringen ervaren de Surinaamse vrouwen?
- Zijn er duidelijke verschillen in ervaren belemmeringen binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?
- Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen?

3. Methoden van onderzoek

Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden is een onderzoeksstrategie noodzakelijk. In dit hoofdstuk worden de gekozen strategie en methoden van onderzoek weergegeven. Ten eerste zal de strategie, het kwalitatief onderzoek, beschreven worden. Daarna komen achtereenvolgens aan bod de onderzoeksgroep, de methoden van dataverzameling en uiteindelijk de methoden van analyse.

3.1 Onderzoeksstrategie

Het doel van het onderzoek is het achterhalen en begrijpen van de betekenissen die Surinaamse vrouwen geven aan sport. Om dit doel te bereiken is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode dat als doel heeft “het onderwerp van onderzoek met de juiste begrippen te beschrijven en te begrijpen wat er zich afspeelt” (Boeije, 2006, p. 18). Er is niet gezocht naar statistische verbanden maar naar het ‘emic perspective’, het perspectief van de onderzochte personen. Opvattingen en denkbeelden van de onderzoeksgroep zijn onderzocht en geïnterpreteerd. Het onderzoek is daardoor interpretatief van aard (Boeije, 2006). Door middel van vier kleine groepinterviews van 2 personen en vier individuele semigestructureerde interviews is er getracht inzicht te verschaffen in de betekenisgeving aan sport onder Surinaamse vrouwen. De groepinterviews zijn gehouden om de geïnterviewden op hun gemak te stellen en omdat, op het moment van dataverzameling, dit de beste en snelste oplossing was om een groter aantal respondenten te verzamelen. Daarnaast hebben de groepinterviews ervoor gezorgd dat er werd gediscussieerd en sommige geïnterviewden hun standpunt herzagen. Dit zorgde voor meer realistische antwoorden (Bryman, 2004). Het is echter niet uitgesloten dat sociaalwenselijke antwoorden zijn gegeven, waardoor een vertekend beeld kan ontstaan op de resultaten van dit onderzoek.

3.2 Onderzoeksgroep

Uit de literatuur is gebleken dat socialisatie en sociaal-culturele achtergrondkenmerken invloed hebben op de ervaren stimulansen en belemmeringen omtrent sportdeelname. Om de etniciteit duidelijker in het onderzoek naar voren te laten komen, zijn zowel Surinaamse als Nederlandse vrouwen geïnterviewd. Dit maakt het interessant om verschillen en overeenkomsten in de betekenisgeving aan sport tussen de twee groepen te vergelijken. In totaal zijn twaalf personen

geïnterviewd, waarvan zeven met een Surinaamse achtergrond en vijf met een Nederlandse achtergrond. De eerste interviews zijn gehouden met Surinaamse vrouwen uit mijn eigen netwerk, waarmee ik via bekenden in contact ben gekomen. Vervolgens is contact gezocht met Surinaamse organisaties waaronder de Faizul Islam/Al'Madina moskee in Den Haag. Op uitnodiging ben ik naar een maandelijkse bijeenkomst geweest waar ik de mogelijkheid had om een paar Surinaamse vrouwen te interviewen. Er waren meerdere vrijwilligers maar op basis van leeftijd en etniciteit zijn zij niet geïnterviewd. Dit om de doelgroep specifiek te houden. Daarnaast zijn twee Surinaamse respondenten geïnterviewd in een sportschool waar zij aangaven maar eens in de drie maanden te komen. De interviews met de Nederlandse respondenten kwamen tot stand via het eigen netwerk.

De respondenten zijn geselecteerd door de onderzoeker op basis van een aantal specifieke kenmerken en de bereidwilligheid om mee te doen aan het onderzoek. Hierbij gaat het om Surinaamse vrouwen van de eerste, tweede of derde generatie woonachtig in Nederland en om vrouwen van Nederlandse afkomst. Alle respondenten zijn tussen de 18 en 30 jaar oud en zijn geen lid van een sportvereniging of sportclub en/of sporten minder dan 12 keer per jaar (niet-sporters volgens de norm van het SCP¹). De respondenten hebben geen lichamelijke handicap, en zijn dus fysiek in staat zijn om aan sport deel te nemen. Om een duidelijk beeld te creëren van de respondenten wordt in tabel 3.1 de onderzoeksgroep en haar achtergrondkenmerken weergegeven. In de beschrijving van de respondenten worden fictieve namen gebruikt om de anonimiteit te waarborgen.

Tabel 3.1: Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep

	<i>Sofie</i>	<i>Julia</i>	<i>Tamara</i>	<i>Isabel</i>
Nationaliteit	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Surinaams (2de generatie)
Leeftijd	26	23	20	21
Burgerlijke staat	Samenwonend	Alleenstaand	Alleenstaand	Alleenstaand
Beroepssituatie	Werkzoekende	Werkzoekende	Student / Part time	Student
Religie	-	Islam	Islam	Islam

¹ Een persoon wordt als sporter gezien wanneer tenminste 1 keer per maand aan een sport wordt deelgenomen.
Bron: *Rapportage Sport 2006* (SCP).

	<i>Cindy</i>	<i>Esmee</i>	<i>Zoë</i>	<i>Marieke</i>
Nationaliteit	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Surinaams (2 ^{de} generatie)	Nederlands
Leeftijd	28	27	25	25
Burgerlijke staat	Samenwonend	Gehuwd	Alleenstaand	Samenwonend
Beroepssituatie	Full time	Part time	Full time	Full time
Religie	-	-	-	-
	Fleur	Sonja	Tessa	Marjolein
Nationaliteit	Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands
Leeftijd	23	19	24	25
Burgerlijke staat	Alleenstaand	Alleenstaand	Alleenstaand	Samenwonend
Beroepssituatie	Student / Part time	Student	Full time	Full time
Religie	-	-	-	-

De onderzoeksgroep wordt verder gekenmerkt door elf vrouwen zonder kinderen en één respondent met een kind van 3 jaar. Ze zijn afkomstig uit Asten, Breda, Den Haag en Delft. Onder zowel de Surinaamse als Nederlandse respondenten is het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs de laagst voltooide opleiding en het wetenschappelijk onderwijs de hoogst voltooide opleiding. Binnen de onderzoeksgroep is er weinig tot geen verschil in de sociaal-economische positie.

3.3 Dataverzameling

De opgedane kennis tijdens de deskresearch is toegepast bij het opzetten van het onderzoek en het opstellen van de interviews. In de interviews zijn Surinaamse en Nederlandse vrouwen vragen gesteld over gedragingen, opvattingen, houdingen en ervaringen ten aanzien van sport en sportdeelname, ervaren stimulansen en belemmeringen, en maatschappelijke waarden. Om de richting van de interviews zo veel mogelijk vrij te laten, is een semigestructureerde opzet toegepast. Hierin liggen de onderwerpen van te voren vast maar de vragen en antwoorden niet (Baarda, de Goede & Teunissen, 2001). De interviews zijn gehouden aan de hand van een itemlijst, waarin onderwerpen staan die aan bod moesten komen en er zijn tevens een aantal specifiek geformuleerde vragen opgenomen. Hierdoor werden de gegevens van de verschillende (groep)interviews op eenzelfde manier verkregen hetgeen de objectiviteit ten goede komt (Segers, 1999). De verkregen gegevens zijn ook in hoge mate vergelijkbaar. De itemlijst is aan de hand van

de onderzoeksvragen opgesteld en wordt in paragraaf 3.3.1 weergegeven. In paragraaf 3.3.2 wordt nader ingegaan op de manier van afname van de interviews.

3.3.1 Operationalisering

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden zijn de concepten uit de theorie omgezet in items en concrete vragen die aan bod zijn gekomen tijdens de interviews. Een uitgebreide itemlijst met concrete vragen en een vragenlijst naar de achtergrondkenmerken zijn terug te vinden in de bijlagen.

- Betekenissen; achterhalen wat sport betekent. Welke kenmerken worden met (bepaalde) sporten geassocieerd? Hoe worden sportende mannen gezien? Hoe worden sportende vrouwen gezien? Welke activiteiten worden gedaan in de vrijetijd?
- Motivaties; achterhalen of er een gebrek is aan intrinsiek en/of extrinsieke motivatie. Vind je sport leuk? Welke sporten eventueel wel en waarom? Welke typen sporten juist niet en waarom niet? Wat zijn de ervaren voordelen en nadelen van sport? Tevens zijn enkele ja/nee stellingen gebruikt. Dit omdat mensen vaak niet bewust zijn van hun motieven om ergens al dan niet aan deel te nemen.
- Sociaal-culturele kenmerken: naar standaard achtergrondinformatie als leeftijd, beroep (werkdruk) en geloof (soort religie en mate van uitoefening) is schriftelijk gevraagd. Dieper is er tijdens de (groep)interviews ingegaan op de levensfase (gezinssituatie) en op de invloeden van socialisatie (generatie, opvoeding, invloeden familie en vrienden) betreffende sportdeelname.
- Maatschappelijke waarden; welke waarden worden door de maatschappij aan sport toegedicht? Welke waarden worden door de Surinaamse en Nederlandse vrouwen zelf toegekend aan sport? Zien zij sport als iets 'goeds' en 'gezond' en waarom? Wat zegt deelname aan sport over iemands karakter? Sport ter sociale binding.
- Externe belemmeringen; welke ervaren stimulansen en belemmeringen (tijdsbelemmeringen, financiële situatie, werkdruk/zorgdruk) spelen een rol?

3.3.2 Afname

De interviews vonden plaats op verschillende locaties. Drie respondenten zijn bevraagd in een zaaltje in een moskee. Dit vond een keer plaats tussen twee lezingen in waardoor de tijd beperkt was, en een keer aan het einde van de bijeenkomst. Het zaaltje was een afgesloten ruimte en een goede locatie vanwege praktische redenen. De respondenten hoefden namelijk niet ergens anders naartoe te gaan. Er waren soms echter wel anderen personen in de zaal waardoor het rumoerig

kon zijn. Twee andere respondenten zijn geïnterviewd in de kantine van een sportschool. Hier konden de respondenten in alle rust en tijd bevestigd worden. Dit gold ook voor het merendeel van de interviews die bij de respondenten thuis werden afgenomen. Een enkele keer werd het interview onderbroken door een afgaande telefoon of het binnenkomen van een huisgenoot. De lengte van de interviews varieerde van een half uur tot anderhalf uur. De meeste interviews duurden 45 minuten en aan het eind van ieder interview werd aan de respondenten gevraagd om het formulier met achtergrondinformatie in te vullen.

Alle interviews zijn geregistreerd met behulp van geluidsapparatuur en observatienotities. Het opnemen van de dataverzameling in geluid komt de kwaliteit van de gegevens ten goede omdat onder andere: de onderzoeker zich meer kan concentreren op de gesprekken en zich geen zorgen hoeft te maken over de aantekeningen, de onderzoeker de gegevens niet kan vervormen en het meer inzicht levert in het onderzoeksonderwerp (Boeije, 2006). Met behulp van observatienotities is geprobeerd het non-verbale gedrag van de respondenten vast te leggen om zo inzicht te krijgen in eerste indrukken, bijzonderheden e.d. De deelnemers zijn gevraagd om hun naam duidelijk te zeggen zodat tijdens de data-analyse de verschillende stemmen kunnen worden onderscheiden.

3.4 Analyse van de gegevens

Om de ruwe data na de interviews geschikt te maken voor analyse is enige ‘data preparation’ (voorbewerking) noodzakelijk. De geluidsregistraties zijn daarom getranscribeerd oftewel letterlijk uitgewerkt. Na de voorbereiding van de gegevens vindt de daadwerkelijke analyse plaats. Relevante tekstdelen zijn gecodeerd aan de hand van bestaande items, voortkomend uit de literatuur en de deelvragen, en nieuwe items. Voor het coderen en ordenen van de gegevens is gebruik gemaakt van het computerprogramma Atlas. De ervaring met Atlas is echter minimaal waardoor er ook gebruik is gemaakt van een descriptieve datamatrix (zie bijlagen voor opzet). Daarbij staan de verschillende items in de kolommen en de verschillende deelnemers (gegroepeerd per categorie) in de rijen. Een descriptieve matrix heeft als doel de complexe data begrijpelijker en overzichtelijker te maken door middel van het reduceren van data tot componenten/codes (Nadin & Cassell, 2004). De scores bestaan uit citaten, omschrijvingen, en tekstcodes. Atlas en de datamatrix hebben ervoor gezorgd dat er op een overzichtelijke manier gekeken kon worden naar patronen en afwijkingen tussen de verschillende respondenten.

Tijdens de dataverzameling en het analyseren van de gegevens speelt mijn eigen interpretatie een grote rol. Wat zegt en bedoelt de respondent nu eigenlijk? Onder welke code/item valt dit? Hoe interpreteer ik iemands non-verbale communicatie? Daarnaast bestaat de kans dat mijn rol als ‘witte’ vrouwelijke onderzoeker zowel mijn eigen acties als de reacties van de

respondenten beïnvloedt. In de moskee voelde ik me een buitenbeentje en stelde ik me waarschijnlijk anders (professioneler) op dan tijdens een interview bij een respondent thuis. Desondanks is getracht alle interviews zo vloeiend en open mogelijk te houden. Informeel kreeg ik van anderen in de moskee enigszins het gevoel dat ze door middel van dit onderzoek wilden laten zien dat ze sport belangrijk vinden en dat niet alles klopt wat gepubliceerd wordt in de media omtrent sportdeelname van allochtonen in Nederland. Dit zou misschien anders worden ervaren als ditzelfde onderzoek door iemand met een andere etnische achtergrond zou worden gedaan. In de volgende hoofdstukken worden mijn bevindingen gerapporteerd en zullen er antwoorden worden geformuleerd op de verschillende onderzoeksvragen en op de centrale probleemstelling.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de interviews beschreven en geanalyseerd in relatie tot de theorie. De resultaten worden daarom beschreven aan de hand van de relaties tussen de volgende concepten; persoonlijke betekenisgeving en motivatie, maatschappelijke waarden, ervaren stimulansen en belemmeringen, sociaal-culturele kenmerken. De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek worden per paragraaf beschreven en er zal gebruikt worden gemaakt van citaten.

4.1 Positieve denkbeelden

Hoe denken niet-sportende Surinaamse en Nederlandse vrouwen over sport? Sport wordt door alle respondenten gezien als bewust bewegen en fysiek en actief bezig zijn. Daarnaast wordt sport gezien als een hobby en een leuke vrijetijdsbesteding, al dan niet voor zichzelf. Zowel onder de Surinaamse als Nederlandse vrouwen bestaat dus een positief denkbeeld over sport. Hiermee bevestigen zij de theorie dat een positief denkbeeld van sport niet altijd resulteert in een actieve sportdeelname. De intrinsieke en/of extrinsieke motivatie ontbreekt.

Volgens Van Lankeren (2005) hebben vrouwen minder affiliatie met het competitieve aspect van sport dan mannen. Van de bevroagde Surinaamse vrouwen zijn er echter twee respondenten die sport bezien als winnen en/of presteren. Voor Tamara is het winnen, het competitieve aspect, een belangrijk onderdeel van sport en een reden om niet snel aan te sluiten bij een sportschool of fitnesscentrum. Sofie ziet sport voornamelijk als een uitdaging en om competenties aan te leren en te presteren. De Nederlandse vrouwen in dit onderzoek zien sport ten eerste als een doel op zich, als een activiteit dat plezierig moet zijn. Hierbij moet worden gezegd dat het competitieve aspect wordt gewaardeerd maar waarin het winnen niet als belangrijkste wordt geacht. De intrinsieke motivatie heeft de overhand. Tussen Surinaamse en Nederlandse vrouwen lijkt hier een klein verschil te bestaan in de denkbeelden over sport.

In de betekenisgeving van sport wordt door de respondenten een onderscheid gemaakt tussen individuele sporten, zoals fitness en dansen, en teamsporten. Fitness wordt voornamelijk geassocieerd met gezondheid en terwijl teamsport voornamelijk wordt geassocieerd met de termen 'hobby' en 'gezelligheid'. Beide type sporten vertegenwoordigen positieve denkbeelden maar kennen ook hun nadelen. In de paragrafen 4.1.1 en 4.1.2 komen deze aspecten aan bod.

4.1.1 Sporten is gezond

Uit de interviews komt naar voren dat de individuele sport fitness voornamelijk wordt gezien als een activiteit die goed en gezond is voor het lichaam. Fitness wordt door de meeste respondenten gezien als een sport puur gericht op bewegen. Een paar respondenten ziet fitness ook als een activiteit ter ontspanning en ontlading tijdens of na een drukke werkweek. Fitness wordt dan ook eerder als een gezonde vrijetijdsbesteding gezien dan als een “echte” sport. Kenmerken als gezelligheid worden zelden met fitness geassocieerd. Plezier wordt zelfs maar één keer genoemd. Dit komt overeen met het beeld dat plezierbeleving aan fitness ondergeschikt is aan het dominante extrinsieke gezondheidsmotief (Elling & Ferez, 2007). Daarnaast zien de respondenten fitness als een individualistische sport maar tevens als een activiteit die gedaan kan worden met vrienden. De respondenten gaan liever niet alleen naar de sportschool.

Zowel de Surinaamse als Nederlandse vrouwen zien sport voornamelijk als iets ‘gezonds’. Alle respondenten weten dat sport heel goed kan zijn voor de gezondheid. De voordelen van sport zijn volgens de respondenten namelijk dat je er fitter door wordt, het je helpt bij het opbouwen van weerstand en bij het creëren van een strakker en/of slanker lichaam. Sport wordt door sommigen gezien als een esthetisch ideaal. Het merendeel van de respondenten ziet sporten als iets ‘gezonds’ doordat ze het zelf in hun jeugd hebben ervaren. Maar ook de maatschappij en de media spelen een grote rol in deze opvatting. In de moderne sportomgeving heeft gezondheid een nadrukkelijk vooraanstaande waarde gekregen.

“Ik denk dat veel mensen zich ook een beetje schamen als ze helemaal niets aan sport doen.” – Sofie (26 jaar, Surinaams)

Deze uitspraak toont aan dat sporten ook kan worden ervaren als een sociale druk. Enkele Surinaamse en Nederlandse respondenten voelen een druk van de maatschappij om aan sport deel te nemen omdat sport zogezegd ‘goed’ en ‘gezond’ is en het van de maatschappij “moet” om gezond te leven. Hierbij gaat het met name om sporten die louter gericht zijn op conditieverbetering en fitheid zoals hardlopen, fitness, e.d. Van de zeven Surinaamse respondenten heeft er één nog nooit fitness geprobeerd. Van de vijf Nederlandse respondenten hebben er drie nog nooit aan fitness gedaan. Verschillende respondenten zijn in de afgelopen twee jaar wel eens naar een sportschool geweest vanwege het streven naar een betere gezondheid. Zij zijn hieraan begonnen vanwege extrinsieke motivaties:

“Dan wil je afvallen, en je merkt dat je conditioneel achteruit gaat en steeds vaker ziek bent. En dat je dan denkt van ik moet even iets doen aan mijn lichaam, meer weerstand opbouwen. En dan is de sportschool makkelijk, want dat kun je altijd doen, maakt niet uit wat voor weer het is.” - Sofie (26 jaar, Surinaams)

En zij zijn er weer mee gestopt vanwege een gebrek aan intrinsieke motivatie: *“Ik vond fitnessen eigenlijk niet eens leuk.”* Dit betekent niet dat de persoonlijke gezondheid onbelangrijk is voor de respondenten. Er worden op andere manieren rekening gehouden met de gezondheid, zoals door middel van een gezonde voeding. De mate waarin hier rekening mee wordt gehouden varieert binnen de onderzoeksgroep. Diegene die op zichzelf wonen, lijken meer bewust te zijn van wat ze eten en drinken. Met betrekking tot gezondheid bestaat er geen duidelijk verschil tussen de Surinaamse en Nederlandse vrouwen.

4.1.2 Sporten is gezellig

In de vorige paragraaf is aangegeven dat vooral individuele sporten worden gezien als gezond en worden geassocieerd met een esthetisch ideaal. Sporten in teamverband wordt daarentegen met name gezien als een hobby, als leuk en gezellig. Teamsporten worden volgens de respondenten ook gedaan om ergens beter in te worden, om te winnen en om te presteren. Deze betekenissen en waarden van sport komen veelal overeen met de maatschappelijke waarden van sport. Echter alleen een paar Surinaamse vrouwen vinden deze waarden belangrijk voor henzelf.

De sociale ontwikkeling is een belangrijke en veelgenoemde waarde onder alle respondenten. Sport wordt gezien als een plaats waar nieuwe contacten worden gelegd en vriendschappen kunnen ontstaan. Eén Surinaamse respondent gaat binnenkort verhuizen en is van plan om zich daar aan te sluiten bij een sportvereniging om nieuwe contacten te leggen om zo een nieuw netwerk op te bouwen omdat ze daar, afgezien van haar vriend, niemand kent. Eén Nederlandse respondent heeft een tijdje yoga gedaan om meer tijd door te brengen met een vriendin. Hier is de sociale binding de hoofdreden om aan sport deel te nemen. Het aspect sociale binding kan tevens fungeren als een drempel om aan sport deel te nemen.

“Ik heb me wel eens aangemeld bij een basketbalvereniging maar er waren allemaal al groepjes gevormd.” – Zoë (25 jaar, Surinaams)

Zoë is na een paar maanden gestopt met basketballen omdat zij zich niet op haar gemak voelde in het team. Hierbij moet wel gezegd worden dat zij zich halverwege het seizoen aanmeldde. In het vervolg zou Zoë zich aan het begin van het seizoen aanmelden om zo vanaf het begin bij de groep betrokken te zijn. Twee andere respondenten, Isabel en Fleur, zijn tot nu toe nog niet bij een teamsportvereniging aangesloten geweest omdat ze naar eigen zeggen zelf niet wilden toen ze jonger waren uit angst voor pesterijen. Vroeger waren zij de buitenbeentjes van de klas. Desalniettemin willen alle respondenten wel hun kinderen op een teamsport zetten.

“Het is sowieso goed voor ze en dan maken ze ook contacten.” – Isabel (21 jaar, Surinaams)

Ondanks onprettige ervaringen in het verleden wordt er positief over teamsporten gedacht. Diegene die in hun kinderjaren niet hebben gesport, hebben het gevoel iets in hun jeugd te hebben gemist. Dit heeft ertoe geleid zij sport wel aan hun kinderen willen meegeven. Sport ter sociale binding vormt voor alle respondenten dus een belangrijke maatschappelijke waarde die vooral voor kinderen van grote invloed kan zijn. Voor volwassenen heeft sport ter sociale binding een lagere waarde.

Zowel de Surinaamse als Nederlandse vrouwen zien sport als een leuke vrijetijdsactiviteit, maar dan met name bedoelt voor andere mensen. De Surinaamse vrouwen tonen de minste affiniteit met teamsporten ondanks dat enkele van hen het winnen en presteren belangrijk achten. Het winnen en presteren heeft voor hun met name betrekking op de individuele sporter en niet op het groepsbelang. Verschillende Surinaamse vrouwen hebben aangegeven niet te houden van sporten in teamverband. De redenen hiervoor lopen uiteen. De één is niet opgegroeid met teamsport en de ander vindt teamsport *“gewoon niet mijn ding”*.

4.2 Toegekende waarden en identiteiten

Uit de theorie is gebleken dat er verschillende paradoxen bestaan binnen de betekenisgeving aan sport. “Traditionele en moderne opvattingen, denkbeelden en betekenissen van sport lijken door elkaar heen te lopen”. Paragraaf 4.1 liet zien dat de Surinaamse en Nederlandse vrouwelijke niet-sporters veel overkomsten vertonen in hun denkbeelden over sport en dat traditionele en moderne opvatting door elkaar heen lopen. Deze paradox lijkt voort te komen uit de diversiteit van denkbeelden over specifieke sporten. Teamsporten worden voornamelijk geassocieerd met traditionele waarden en individuele sporten met moderne waarden.

In de waarden toegekend aan teamsport lijkt etniciteit een significante rol te spelen. Volgens Hyland (1989) kan sport maatschappelijke waarden als samenspel, zelfdiscipline, opoffering en doorzettingsvermogen representeren. De Surinaamse vrouwen die aan een teamsport hebben gedaan, associëren in het bijzonder de waarden doorzettingsvermogen en zelfdiscipline met teamsporten.

“Je moet je inzetten. Als de ene zich niet inzet dan word je er zo uitgeknikkerd.” - Tamara (20 jaar, Surinaams)

Deze uitspraak laat zien dat presteren en inzetten belangrijk worden geacht in een teamsport. De Nederlandse vrouwen die aan een teamsport hebben gedaan, associëren ten eerste de waarde samenspel met teamsporten.

“Achteraf gezien communicatie. Dat ontbrak nog wel eens bij ons in het team.” – Tessa (24 jaar, Nederlands)

Volgens Tessa is communicatie, het samen leren van belang om te winnen. Bij Tamara ligt de nadruk op inzet en hard werken. Volgens Tessa is communicatie, het samen leren, van belang om te winnen. Bij Tamara ligt de nadruk op inzet en hard werken. Deze aspecten van sport kunnen binnen de onderzoeksgroep getypeerd worden als respectievelijk Nederlands en Surinaams. Uit verschillende literaire bronnen blijkt dat minderheden sport vaker gebruiken als middel om ergens in uit te blinken. Dit omdat zij veelal een lager sociaaleconomische positie bekleden (Janssens & Elling in Hoving et. al., 2005; Jarvie, 2006). Inzet en presteren kan daarom gezien worden als typisch Surinaams, in vergelijking met autochtonen. De respondenten die niet aan een teamsport hebben deelgenomen, associëren een teamsport daarentegen met name met samenspel. Eigen ervaring, opvoeding en maatschappelijke waarden komen hierbij kijken.

Uit onderzoek van Schmeink & ten Wolde (1998) blijkt dat Surinaamse vrouwen graag aerobics en fitnessen, individuele sporten die flexibele tijden aanhouden. Volgens Elling (2004) gaan allochtonen liever sporten wanneer zij daar zin in hebben. Dit geldt echter ook voor de bevroegde Nederlandse vrouwen. Niet alleen de etniciteit maar ook de levensfase lijkt een vooraanstaande rol te spelen in de waarden toegekend aan individuele sporten.

4.2.1 “Zwarte” versus “witte” sporten

Uit de interviews met de respondenten blijkt dat er een verschil bestaat in socialisatie tussen de Surinaamse en Nederlandse vrouwen. De soorten sporten waarmee ze worden geconfronteerd kunnen worden getypeerd als zwart en wit, een definiëring die in de literatuur veelvuldig voorkomt en is gebaseerd op impliciete kennis. Met impliciete kennis wordt bedoeld dat iets wordt aangenomen op basis van ervaringen en dat de kennis min of meer stilzwijgend wordt aangenomen. Ook al is men in een dominante witte cultuur opgegroeid, vaak wordt er toch voor een club gekozen waar men zich thuis voelt en dat bij hen past. Onder de Surinamers zijn basketbal, voetbal en vechtsporten (met name onder mannen) de belangrijkste sporten waarmee zij zich identificeren. De Surinaamse vrouwen uit het onderzoek zijn met deze sporten opgegroeid en dit heeft een invloed gehad op hun huidige kijk op sport. Zo identificeren zij zich met het Nederlands voetbalelftal tijdens het EK of WK, mede door de verscheidene Surinaamse voetballers in het Nederlands elftal. Overigens identificeren de Nederlandse vrouwen uit het onderzoek zich ook met het Nederlands elftal. Zoals eerder vermeld bestaan er overeenkomsten tussen de twee etniciteitgroepen en verschillen binnen eenzelfde etniciteitgroep. Dit neemt niet weg dat opvoeding en de invloeden van familie en vrienden sterke verbanden houden met de betekenisgeving van sport.

De keuze om in de kinderjaren al dan niet bepaalde sporten te doen werd uitsluitend beïnvloed door de familie en de bijbehorende opvoeding. Sommigen zijn niet met sport opgegroeid, aangezien de ouders ook niet aan sport deden of het belangrijk vonden, terwijl één respondent juist is gaan badmintonnen doordat haar ouders dit stimuleerden. De opvoeding heeft ook invloed op de huidige vrijetijdsbesteding. Zo gaf een respondent aan die vroeger in groepsverband heeft gesport, nu ook liever in groepsverband te willen sporten. Dit in tegenstelling tot een respondent die niet is opgegroeid met teamsport en daarom nu liever individueel aan sport zou willen deelnemen.

“Mijn vader deed altijd roeien, dat lijkt me ook wel leuk.” – Sonja (19 jaar, Nederlands)

In dit geval is de rol van de ouder na de kindertijd nog niet uitgespeeld. Ook Sofie wil nog wel eens op zeilles omdat haar vader dat ook heeft gedaan. Uit de interviews komt verder naar voren dat in de huidige levensfase van alle respondenten de partners en vrienden een grotere rol zijn gaan spelen met betrekking tot de interesses en betekenissen van sport. Ondanks dat de meeste partners van de respondenten aan sport deelnemen, kiezen de respondenten ervoor om dat niet te doen. Echter een respondent geeft wel aan dat haar vriend haar zo nu en dan mee trekt in sportieve activiteiten. Deze zijn wel recreatief en onregelmatig van aard.

Op de vraag welke sporten de respondenten nog wel eens zouden willen doen, worden door de Surinaamse vrouwen vaak voetbal en basketbal genoemd. Het imago lijkt in de keuze een belangrijke rol te spelen. De twee genoemde sporten worden namelijk gezien als “stoer”. Sociale en culturele achtergrondkenmerken zijn hier van invloed. Eerder is aangegeven dat basketbal veelal een “zwarte” sport is. Sofie en Esmee vormen een uitzondering. Zij willen respectievelijk graag zeilen en tennissen. Dit zijn relatief dure sporten en behorend tot de midden/hogere sociaaleconomische klasse. Uit de achtergrondinformatie is gebleken dat zij niet zozeer tot een hogere sociale klasse willen behoren maar dat zij daar al onderdeel van uitmaken. Sociale klasse speelt dus een rol in het keuzeprocess om aan een bepaalde sport deel te nemen. Drie van de vijf Nederlandse respondenten zouden ook nog wel eens willen voetballen. Daarnaast worden roeien en paardrijden genoemd. Het beoefenen van een specifieke sport kan laten zien wie je bent (Walseth, 2006). Met de voorkeur voor de genoemde specifieke sporten laten de respondenten onbewust hun sociale identiteit zien.

“Op de middelbare school gingen de tuitjes hockeyen en handballen en de stoere meisjes gingen basketballen.” – Sofie (26 jaar, Surinaams)

Deze uitspraak van een Surinaamse vrouw toont aan dat etniciteit een rol kan spelen in de identiteitsvorming met en de beeldvorming van specifieke sporten. De Surinaamse vrouwen

kiezen met name voor typische “zwarte” sporten, terwijl de Nederlandse vrouwen vaker kiezen voor typische “witte” sporten. Niet alle Surinaamse respondenten zijn enkel met “zwarte” sporten opgegroeid. Zo heeft Tamara op de middelbare school verschillende jaren aan badminton gedaan. Nochtans ziet zij voetbal en basketbal als de stoere sporten vanwege haar huidige omgeving. Identiteiten staan tenslotte niet vast en ontwikkelen zich afhankelijk van tijd, plaats en omgeving (Wisse, 2007).

4.2.2 Vrouwen versus mannen

De stelling ‘sporten is iets voor mannen’ wordt door de respondenten gezien als achterhaald en iets van vroeger.

“Ze [vrouwen] nemen deel aan alles en proberen ook aan de voorgrond te treden. Het is gewoon iets van nu. Je kunt niet meer zeggen dat is alleen voor mannen. Dat is gewoon niet meer.” – Julia (23 jaar, Surinaams)

Julia en twee andere Islamitische vrouwen benadrukken in het interview dat vrouwen alle sporten kunnen doen. Onder hen heerst het gevoel dat andere (niet)religieuze groepen hen bestempelen als ouderwets en traditioneel kijkend naar sport. De bevroegde Islamitische vrouwen zien zichzelf daarentegen als modern. Nieuwe faciliteiten, zoals zwembaden waar op bepaalde tijden alleen vrouwen mogen zwemmen, bevestigt aan de ene kant de moderne kijk op sport en benadrukt aan de andere kant het verschil tussen man en vrouw. Voetbal wordt door de Islamitische vrouwen benoemd als dé sport voor hun toekomstige kinderen. Of het hier gaat om jongens en/of meisjes is echter niet duidelijk. Uit dit onderzoek is niet te concluderen wat de exacte rol van religie en etniciteit is op de betekenisgeving over sport in relatie tot mannen en vrouwen. Alle respondenten zijn zich ervan bewust dat vrouwen evengoed aan een willekeurige sport kunnen deelnemen als mannen. Deze bewustwording lijkt gekomen met de leeftijd. Eén respondent dacht altijd dat turnen een typische vrouwensport was totdat ze een jongen tegen kwam die op turnen zat.

4.3 **Ervaren belemmeringen in de huidige levensfase**

Uit de theorie is gebleken dat de levensfase waarin iemand verkeert een belangrijk sociaal-cultureel kenmerk is dat verband houdt met de ervaren belemmeringen om aan sport deel te nemen. In de volgende subparagrafen worden de ervaren belemmeringen beschreven aan de hand van de levensfase waarin de respondenten verkeren.

4.3.1 Stress van huwelijk

Actief sporten neemt af naarmate men ouder wordt en rond de periode van huwelijk en gezinsvorming (Distelbrink & Hooghiemstra, 2006). Julia (23) en Tamara (20) gaan binnenkort trouwen en Esmee (27) is al getrouwd en heeft een kind. Deze Surinaamse vrouwen ervaren hierdoor extra stress en dat wordt als een belemmering gezien om aan sport deel te nemen. Enkele Surinaamse en Nederlandse vrouwen die samenwonen met hun partner ervaren ook meer druk. Voor hen is het belangrijk om na het werk en huishouden tijd door te brengen met hun partner.

“Ik werk gewoon vijf dagen in de week. Als ik dan ’s avonds thuis kom, heb ik geen zin meer om de deur uit te gaan maar zit ik liever op de bank met mijn vriend” – Marjolein (25 jaar, Nederlands)

De levensfase waarin zij verkeren heeft dus invloed op de prioriteiten die worden gesteld. De alleenstaanden ervaren geen druk van relatievorming maar wel met het onderhouden van andere sociale contacten. De jongste respondent gaat een aantal keer per week op stap, een activiteit die zij in haar levensfase leuk maar ook belangrijk acht om zo tijd met haar vrienden door te brengen. Er wordt dan gezocht naar een gemeenschappelijke activiteit (interesse) en binnen deze onderzoeksgroep valt sport daar niet onder.

In de theorie is aangegeven dat 50% van de leeftijdscategorie 25-34 jaar regelmatig uitgeblust blijkt te zijn en geen energie heeft om te sporten. Vooral vrouwen boven de 25 jaar en alleenstaanden met kinderen ervaren deze belemmering (Elling, 2007). Uit dit onderzoek blijkt dat enigszins te kloppen. Twee van de zes vrouwen in de leeftijdscategorie 25-34 jaar ervaren soms het gevoel geen energie te hebben om de deur uit te gaan. Dit geldt voor de Surinaamse met een kind en voor de Nederlandse met onregelmatige werktijden. De anderen hebben het gevoel genoeg energie over te hebben om eventueel te sporten maar ondernemen simpelweg liever andere activiteiten in hun vrijetijd en/of ervaren andere belemmeringen.

De levensfase waarin de respondenten verkeren, houdt verband met hun sociaal-culturele achtergrond. In vergelijking met de niet-religieuze trouwen de Islamitische vrouwen op relatief jonge leeftijd en beginnen zij eerder aan gezinsvorming waardoor er gestopt wordt met sport. Wordt er binnen de onderzoeksgroep alleen gekeken naar de niet-religieuze dan is er geen duidelijk onderscheid te maken in de ervaren werk- en zorgdruk op basis van etniciteit. Desalniettemin is uit de literatuur gebleken dat Surinaamse vrouwen gemiddeld genomen vaker alleenstaande moeders zijn dan Nederlandse vrouwen. De belemmering van zorgdruk zal onder Surinaamse vrouwen vaker parten spelen om aan sport deel te nemen dan onder Nederlandse vrouwen.

4.3.2 Tijd genoeg

In de interviews zijn de respondenten gevraagd naar de belangrijkste redenen om niet (meer) aan sport deel te nemen. Vier van de twaalf respondenten zeggen geen tijd te hebben om te gaan sporten. Dit in verband met werk, studie, sociale contacten onderhouden en andere vrijetijdsactiviteiten. Van de acht andere respondenten noemde een aantal in eerste instantie tijd ook als een belemmering maar zij kwamen hier uiteindelijk op terug.

“Ik zeg wel dat ik geen tijd heb, maar eigenlijk heb ik het wel hoor. Wil er alleen niet zo snel tijd voor vrijmaken.” - Fleur (23 jaar, Nederlands)

De meeste respondenten ervaren hun hoeveelheid vrije tijd dus niet als een belemmering maar zij willen ook geen tijd vrij houden om te gaan sporten. Hier vormen de verplichtingen en tijdstippen als een belemmering. De respondenten sporten het liefst wanneer zij daar zin en tijd voor hebben. Voor de Surinaamse vrouwen betekent het weekend vrij van werk of studie en zijn zij het liefst recreatief bezig met de gehele familie. Voor de Islamitische vrouwen is zondag meestal de dag dat men naar de moskee gaat. Drie van de Nederlandse vrouwen werken in het weekend. In hun ogen is daarom wedstrijden spelen in het weekend niet mogelijk. Voor de full time werkende vrouwen is het weekend eventueel wel geschikt maar zij gaan dan liever winkelen en dergelijke. In de kinderjaren hadden sommigen geen problemen met wekelijks trainen en wedstrijden spelen maar in de huidige levensfase worden de verplichtingen en tijden meer als belemmering ervaren. Ze willen meer vrijheid en hun eigen tijd indelen en niet per se luisteren naar de sociale druk om toch te sporten.

4.3.3 Toegang tot sport

Naast de belemmeringen stress en tijd wordt de toegang tot groepssporten niet altijd als gemakkelijk ervaren. Zo moet je wel in het begin van het seizoen instromen anders krijg je waarschijnlijk te maken met te veel bestaande groepjes waar je misschien niet gemakkelijk tussen komt. Maar ook de toegang tot fitness blijkt niet altijd even gemakkelijk.

“In het begin had ik ook zoiets van waarom fitnessen al die mensen, je voelt je zo bekeken.” – Julia (23 jaar, Surinaams)

Deze uitspraak wordt gedeeld door een andere Surinaamse vrouw en twee Nederlandse vrouwen. Zij ervaren de toegang, de eerste keer ergens naar toe gaan, als een drempel om aan sport deel te nemen. Zij gaan liever niet alleen en zouden enkel willen sporten met een bekende, vriend of familielid erbij. Een ‘sportmaatje’ ontbreekt. Vier van de zes respondenten ouder dan 25 jaar

voelen zichzelf iets te oud om nog aan een teamsport als hockey, voetbal of volleybal te beginnen. Of er over alle teamsporten zo wordt gedacht, is niet duidelijk.

Negen van twaalf respondenten zien zichzelf als niet gelovig en drie vrouwen geloven in de Islam. Over de Islam bestaan veel vooroordelen. Vrouwen zouden eerder in het huishouden behoren te helpen dan dat ze aan sport mogen deelnemen. En fitness zou worden gezien als medium voor het schoonheidsideaal. De drie Islamitische respondenten zien echter hun religie niet als een belemmering om toegang tot sport te hebben.

“Ik ken genoeg moslimvrouwen die sporten. Het is nu toch wel anders dan vroeger.” - Isabel (21 jaar, Surinaams)

Zij benadrukken ook dat moslimvrouwen steeds meer op de voorgrond treden en ook gewoon gaan fitnessen. De ouders van Julia zijn uit gezondheidsoverwegingen gaan fitnessen en ook Julia zelf ziet sport als iets ‘goeds’ voor de gezondheid. Voor de Surinaamse Islamieten lijkt de religie hun niet te beperken. Dit is misschien anders bij Arabische moslims. Hier moet wel bij gezegd worden dat bepaalde sportactiviteiten voor moslimvrouwen een moeilijkere toegang kennen, zoals zwemmen in het bijzijn van mannen. Zoals eerder vermeld zijn hier tegenwoordig steeds meer faciliteiten voor.

Uit het onderzoek blijkt dat de Surinaamse en Nederlandse vrouwen dezelfde toegangsbelemmeringen ervaren. In beide groepen zijn er respondenten die zich te oud voelen en niet alleen willen sporten. In de theorie werden ook belemmeringen tot toegang aangehaald als klassenverschillen en discriminatie. In dit onderzoek kwamen deze aspecten echter niet of nauwelijks aan bod.

4.3.4 De prijs/kwaliteit verhouding

Op de vraag of er genoeg sportaanbod is in de woonomgeving antwoorden alle respondenten positief. Zij wonen dan ook allen in plaatsen waar genoeg aanbod is en voldoende vervoersmogelijkheden. Desalniettemin gaf één Nederlandse respondent aan dat er verschillende duurdere sportscholen bij haar in de buurt zijn en dat het goedkoopste fitnesscentrum ongeveer 20 à 30 minuten fietsen is. Hier speelt geld een belangrijke rol. Toen zij zich voor het eerst aanmeldde bij de goedkoopste sportschool deed ze dat vanwege de prijs. Nu gaat ze al enkele maanden niet meer omdat ze het te ver fietsen vindt en alleen ging als een vriendin met een auto haar kwam ophalen. De financiële middelen zijn bij alle respondenten aanwezig alleen zijn een paar vrouwen niet bereid om veel geld te betalen om te kunnen sporten. Geld kan dus wel ervaren worden als een belemmering maar of er meer wordt gesport door de respondenten als ze

meer geld hadden, is te betwijfelen. Het gaat namelijk om een samenhang van diverse belemmerende factoren. De afstand naar de sportschool vormt een zwaardere belemmering wanneer er alleen en op de fiets moet worden gegaan. Er had ook gekozen kunnen worden voor een faciliteit dicht bij huis. Dan was de afstand geen belemmering geweest maar de prijs wel. Voor de ondervraagde Surinaamse en Nederlandse vrouwen speelt geld een geringe rol. Dit komt overeen met de theorie waarin wordt gesteld dat Surinaamse en Nederlandse vrouwen vaak economisch onafhankelijk zijn. Prioriteiten worden gesteld om al dan niet aan sport deel te nemen.

4.3.5 Gebrek aan vaardigheden

Naast de ervaren belemmeringen werkdruk, zorgdruk, tijd, verplichtingen en toegang wordt het gebrek aan vaardigheden genoemd als reden om niet te sporten.

“Ik kan dat [volleybal] gewoon niet.” – Sofie (26 jaar, Surinaams)

“Ik ben nooit echt ergens goed in geweest. Ben gewoon niet sportief aangelegd.” – Marjolein (25 jaar, Nederlands)

Sofie heeft een slechte oog/handcoördinatie waardoor zij niet kan en wil volleyballen of handballen. Basketbal daarentegen vindt ze wel leuk en heeft ze ook eens geprobeerd. In het interview is ook naar voren gekomen dat zij veel verschillende sporten heeft geprobeerd voor korte periodes. Naar eigen zeggen stopt zij er niet mee omdat ze het niet kan maar omdat ze er na een tijdje weer op uit is gekeken en graag nieuwe dingen wil proberen. Marjolein vindt zichzelf ook niet goed in sport en vindt het daarom ook niet echt leuk. Recreatief wil ze wel een keer iets doen zoals volleyballen, fietsen of kanoën op vakantie. Yoga vond Marjolein wel leuk maar dat heeft ze een jaar geleden een paar keer gedaan om iets leuks te doen met een vriendin. Alleen zou ze niet naar yoga gaan.

De twee respondenten die het gebrek aan vaardigheden ervaren als een belemmering zijn van Surinaamse en Nederlandse afkomst. Wat zij gemeen hebben, is dat zij beide in hun jeugd wel eens zijn gepest. Dit zou mee kunnen spelen in hun onzekerheid. Alhoewel Sofie aangeeft dat haar slechte oog/hand coördinatie een belangrijkere factor is.

4.3.6 Samenvatting

Belemmeringen worden ernstiger ervaren door mensen die niet intrinsiek gemotiveerd zijn (Elling, 2007). Dit wordt enigermate bevestigd door de respondenten. Zo gingen enkele Surinaamse en Nederlandse vrouwen voorheen wel eens naar de sportschool vanwege extrinsieke motivaties, zoals afvallen, en zijn zij gestopt met sporten vanwege een gebrek aan intrinsieke motivatie. Een paar zagen hun drukke werkweek of het gebrek aan een sportpartner zodanig als een belemmering dat zij hierdoor zijn gestopt met sporten. Hoe ernstig de andere respondenten hun belemmering ervaren bleek moeilijk te meten. Een ander voorbeeld is Fleur, die de combinatie van afstand en geld als een grote belemmering is gaan ervaren om aan sport deel te nemen mede doordat ze niet/nauwelijks intrinsiek is gemotiveerd.

Enkel een extrinsieke motivatie, zoals afvallen of gezondheid, lijkt te leiden tot een korter durende sportdeelname dan wanneer iemand voornamelijk intrinsiek is gemotiveerd. Als je iets niet leuk vindt of met tegenzin doet, houd je het niet lang vol. Zo wordt fitness door alle respondenten niet leuk genoeg geacht. Je moet er toch weer de deur voor uit. Een moeite die het merendeel niet wil nemen. De intrinsieke motivatie voor fitness is bij zowel Surinaamse als bij Nederlandse niet-sporters laag. Dit geldt niet alleen voor fitness maar voor de meeste sporten.

5. Conclusie

De geformuleerde resultaten in het vorige hoofdstuk vormen de basis waarop een conclusie getrokken kan worden. Allereerst zullen in dit hoofdstuk de deelvragen worden beantwoord en bediscussieerd aan de hand van de resultaten en de theorie. Vervolgens zal de centrale vraagstelling worden beantwoord en zal er worden gekeken of de doelstelling van het onderzoek is behaald. Dit hoofdstuk zal worden afgesloten met enkele aanbevelingen op het gebied van vervolgonderzoek en beleidsinterventies. Ten slotte vindt er een reflectie plaats op het proces van het onderzoek.

5.1 Beantwoording deelvragen

De probleemstelling, literatuurstudie en het conceptueel model hebben geleid tot een aantal deelvragen, weergegeven in paragraaf 2.6. In de volgende subparagrafen zullen de zes deelvragen beantwoord worden.

5.1.1 Welke betekenissen verlenen niet sportende Surinaamse vrouwen aan sport?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is in de interviews onder andere gevraagd naar de voor- en nadelen van sport. Daarnaast is er onderzocht welke kenmerken de respondenten associëren met sport. Door de Surinaamse vrouwen worden uiteenlopende voordelen van sporten genoemd, zoals afslanken, fit blijven, nieuwe contacten leggen, even nergens aan denken en nieuwe vaardigheden leren. De nadelen van sport worden zelden genoemd. Met een glimlach werd wel verteld dat sporten vermoeiend kan zijn en er eventueel rekening moet worden gehouden met teamgenoten. Desondanks ziet het merendeel van de Surinaamse vrouwen sport als een nuttige vrijetijdsbesteding. Met name omdat sport wordt gezien als gezond. Sporten is niet alleen bewust bewegen om gezond te blijven, het is ook een manier om te voldoen aan het esthetisch ideaal. Om een mooi slank of gespierd lichaam te krijgen. Fitness deelnemers sporten over het algemeen vanwege deze extrinsieke motivatie (Elling & Ferez, 2007). De niet sportende Surinaamse vrouwen associëren fitness ook met het esthetisch ideaal.

In de ogen van Surinaamse respondenten staat sport, naast gezond leven, ook voor gezelligheid. Sport wordt gezien als een hobby. Weliswaar als een hobby waarmee de respondenten zich niet (meer) mee identificeren. Dit komt overeen met bestaande theorieën omtrent sport. Sport biedt voor bepaalde groepen, zoals allochtonen en vrouwen, minder

mogelijkheden tot identificatie vanwege bepaalde opvattingen over sport (Verweel, 2004). Een kanttekening die hierbij geplaatst moet worden, is dat verschillende Surinaamse respondenten in het verleden wel aan sport hebben gedaan. Voorheen bood sport wel mogelijkheden tot identificatie maar nu niet meer. In de theorie is echter ook aangegeven dat opvattingen kunnen veranderen over tijd. Dat lijkt bij de meeste Surinaamse vrouwen het geval te zijn. In de kinderjaren werd sport vooral gezien als leuk, nu lijkt de nadruk meer te liggen op de gezondheid.

Volgens Walseth (2006) krijgen we in de moderne sportomgeving te maken met betekenissen van sport waarin identiteit en beeldvorming de belangrijkste factoren zijn. Uit de resultaten is gebleken dat de karakteristieken en het imago van specifieke sporten onbewust bij de Surinaamse niet-sporters een rol spelen in de betekenisgeving. Specifieke sporten, zoals voetbal en basketbal, worden leuk gevonden omdat ze er mee bekend zijn en zich er dus mee kunnen identificeren. De belangrijkste factoren in de betekenisgeving lijken toch de gezondheid en het plezier te zijn. Een kanttekening die hier geplaatst kan worden is dat misschien het gezondheidsmotief kan worden gezien als een identiteit. Het kan een manier zijn om te laten zien dat je gezond en bewust leeft.

De genoemde voordelen van sport worden door de Surinaamse vrouwen gezien als motieven voor anderen om wel aan sport te doen. De nadelen, er energie en tijd voor uittrekken, lijken de beweegredenen te vormen voor de Surinaamse respondenten om niet aan sport deel te nemen. Desalniettemin wil de meerderheid in de toekomst hun kinderen aansluiten bij een sportvereniging. Buiten spelen, vriendjes maken en plezier hebben zijn hiervoor de redenen. Sport wordt dus gezien als een positieve vrijetijdsbesteding voor andere mensen. Voor zichzelf wordt sport niet belangrijk of leuk genoeg geacht.

5.1.2 Zijn er verschillen in betekenisgeving ten aanzien van sport binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?

Zowel de Surinaamse als Nederlandse niet sportende vrouwen zien sport als gezond voor het lichaam en als een hobby, al dan niet bedoeld voor andere mensen. Naast de overeenkomsten bestaan er ook verschillen in betekenisgeving binnen de onderzoeksgroep. In deze paragraaf wordt er achtereenvolgens gekeken naar de verschillen met betrekking tot etniciteit, sportieve opvoeding, levensfase en religie.

Kijkend naar de etniciteitverschillen binnen de onderzoeksgroep dan valt op dat teamsporten en individuele sporten andere betekenissen hebben voor Surinaamse vrouwen dan voor Nederlandse vrouwen. Het percentage Surinaamse vrouwen aangesloten bij een sportschool /fitnesscentrum is aanzienlijk hoger dan het percentage aangesloten bij een sportvereniging (van

den Broek, 2006). Dit lijkt een voorbeeld te zijn dat Surinaamse vrouwen meer gericht zijn op individuele sporten (bijv. dans, vechtsporten) in vergelijking met de Nederlandse vrouwen. De Surinaamse vrouwen in het onderzoek noemen prestatie vaker als een waarde van sport en de Nederlandse vrouwen noemen samenspel iets vaker. Daarnaast zijn de Surinaamse vrouwen in het bijzonder bekend met ‘zwarte’ sporten als basketbal en vechtsporten en de Nederlandse vrouwen met ‘witte’ sporten als hockey. Uit de literatuur is gebleken dat minderheidsgroepen sport vaker bezien als een manier om zichzelf te bewijzen dan de ‘witte’ meerderheid. Zo stellen Janssens & Elling (in Hoving, et. al., 2005) dat mensen uit minderheidsgroepen door de inzet van lichamelijke arbeid meer belangstelling en waardering zouden hebben en sport een manier kan zijn om hoger op de maatschappelijke ladder te komen. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het verschil in toegekende waarden aan sport door Surinaamse en Nederlandse vrouwen. Maar ook binnen de twee etniciteitgroepen bestaan verschillen en worden de grenzen van witte en zwarte sporten overschreden. Dit bevestigt het onderzoek van Elling (2002) waarin blijkt dat veel jongeren de dominante beelden ondersteunen en versterken maar tegelijkertijd ter discussie stellen.

Betekenis betreffende sport komen tot stand in sociale interactie en op basis van bestaande referentiekaders (Elling, 2007). De Surinaamse en Nederlandse respondenten hebben alle hun eigen vrienden en familie die deel uitmaken van hun referentiekaders. Kijkend naar de sportieve opvoeding dan blijkt uit de resultaten dat diegene niet opgeroed met sport, minder betekenis verlenen aan sport. Zij zien sport louter als gezond, als een hobby en plaats voor het onderhouden van sociale contacten. Diegene wel opgegroeid met sport noemen ter toevoeging competenties leren, prestatie en samenspel.

De onderzoeksgroep behoort tot de leeftijdscategorie 19 tot 28 jaar. Niet zozeer de leeftijd maar voornamelijk de levensfase van de respondenten verhoudt een verband met de betekenisgeving aan sport (Distelbrink & Hooghiemstra, 2006). Vijf van de twaalf respondenten zitten in hun carrièreplanning, drie zitten in de periode van huwelijk en gezinsvorming en vier respondenten zitten in hun studiefase. Enkele carrierplanners en studenten zien sport ook als een manier om te ontspannen en als uitlaatklep na een drukke week, maar dan niet bedoeld voor henzelf. Ze kunnen wel begrijpen dat mensen, die veel werkdruk ervaren, sport gebruiken als uitlaatklep. Voor de respondenten zal dit echter geen motivatie vormen om aan sport deel te nemen omdat zij andere vormen van ontspanning gebruiken.

Kijkend naar religie zijn er weinig verschillen in betekenisgeving te constateren. Zowel de meeste Islamitische vrouwen (twee van de drie) als het merendeel van de niet-religieuzen hebben aan sport gedaan en de betekenisgeving binnen deze twee groepen is zeer divers. Religie is wel

cultuur inbeddend en maakt onderdeel uit van de opvoeding. Door de Islamitische respondenten wordt wel nadrukkelijker aangegeven dat sport ook iets voor vrouwen is en niet langer alleen voor mannen. In ervaren belemmeringen speelt religie een grotere rol.

5.1.3 In hoeverre komen de betekenissen van de Surinaamse vrouwen overeen met de maatschappelijke denkbeelden over sport?

In deze paragraaf wordt bekeken of er een gelijkenis bestaat tussen de persoonlijke waarden van de Surinaamse niet sportende vrouwen en de maatschappelijke waarden van sport. Volgens Hyland (1989) zijn de waarden toegekend aan sport een gedeeltelijke reflectie van de waarden van de maatschappij. Wat wij als gehele maatschappij belangrijk achten, is terug te zien in sport. De gezondheid is in het afgelopen decennium duidelijk in belang gestegen en vormt anno 2009 een belangrijke maatschappelijke waarde. De vele voordelen van sport op de gezondheid hebben ervoor gezorgd dat sport een belangrijk middel is geworden om gezond te leven. Alle respondenten associëren sport ook met gezondheid. Omdat dit aspect van sport zo nadrukkelijk in de maatschappij wordt weergegeven, ervaren sommige Surinaamse respondenten het als een sociale druk. Er kan echter niet gezegd worden dat dit dan averechts werkt. De gezondheid wordt namelijk door de meeste respondenten wel belangrijk geacht. Desondanks trekken sommigen zich er liever niets van aan. In de maatschappij wordt in het bijzonder fitness geassocieerd met gezondheid maar ook met individualisme (van Baal, 2007). Het individualistische aspect van fitness wordt gedeeltelijk waargenomen door de respondenten. De flexibiliteit en zelf beslissen wanneer je naar de sportschool gaat, zijn indicaties van individualisme. Door de Surinaamse vrouwen worden deze kenmerken als de grote voordelen van fitness gezien. Maar hier staat tegenover dat gezamenlijk sporten met een vriend(in) of familielid belangrijker wordt geacht dan alleen sporten. Het samen zijn, gezin/familie staat bij Surinamers veelal centraal in hun leven (Distelbrink, 2000). In de sport is het individueel presteren juist belangrijk.

In Nederland werden voor het eerst beleidsnota's voor sport uitgebracht in 1960. Hierin stond vermeld dat sportdeelname de jeugd volharding, vindingrijkheid, moed en uithoudingsvermogen kon bijbrengen (van Bottenburg & Schuyt, 1996). In de theorie is aangekaart dat het echter onduidelijk is of er een causaal verband bestaat tussen sport en karaktereigenschappen. Weliswaar zien een paar Surinaamse respondenten sport als een mogelijkheid om competenties te leren. Echter gaat het hierbij om fysieke competenties, zoals goed leren voetballen. Karaktereigenschappen die door de Surinaamse vrouwen in het bijzonder worden geassocieerd met (team)sport, zijn doorzettingsvermogen en zelfdiscipline. Een ander karaktereigenschap die door de Surinaamse vrouwen wordt geassocieerd met sport en die een belangrijke waarde vormt in de

Nederlandse maatschappij, is sociale vaardigheid en samenspel. Sport wordt gezien als een manier om sociale vaardigheden aan te leren. Iets dat vooral belangrijk wordt geacht voor kinderen. De Nederlandse overheid wil etnische minderheden aan het sporten krijgen om de sociale integratie te bevorderen (Elling, 2007). De respondenten zien sport niet zozeer als een manier om andere culturen te leren kennen maar vooral als een manier om nieuwe contacten te leggen, met welke achtergrond dan ook.

In de theorie is aangegeven dat traditionele en moderne maatschappelijke waarden van sport door elkaar heenlopen. Dit wordt verklaard door veranderingen in de maatschappij, zoals individualisering, commercialisering en multiculturalisering (Verweel, 2004). De traditionele waarden van sport (prestatie, competitie en vriendschap) komen overeen met de persoonlijke sportwaarden van de Surinaamse vrouwen. Moderne opvattingen over sport zijn ook terug te vinden in de persoonlijke betekenisgeving van de Surinaamse respondenten. Zo wordt turnen door één van de respondenten niet langer gezien als een typische meidensport maar als een sport die ook gedaan wordt door mannen.

Ten slotte vormt sport in de maatschappij ook een manier om jezelf te onderscheiden (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Een gezamenlijke voorkeur voor een bepaalde club of sport zorgt ervoor dat een groep mensen een eigen identiteit aannemen en zich daardoor onderscheiden van anderen. Voor de Surinaamse vrouwen betekent het identificeren met bepaalde sporten ten eerste een binding. Dat men zich daardoor ook meer onderscheidt wordt zo niet direct gezien. Alle Surinaamse respondenten identificeren zich enkel met het Nederlands voetbalelftal tijdens het EK of WK. Daar buiten vindt weinig tot geen identificatie door sport plaats.

Al met al kan er geconcludeerd worden dat er veel gelijkenissen bestaan tussen de persoonlijke betekenissen van de Surinaamse vrouwen en de Nederlandse maatschappelijke waarden van sport. Zo wordt sport gezien als gezond en als een sociale bezigheid. Echter het verschil zit hier in het belang dat deze waarden hebben voor de respondenten zelf. Het belang is namelijk lager dan hoe dezen in de maatschappij worden geprofileerd. In de maatschappij wordt veelal de nadruk gelegd op gezond leven en het belang voor sport ter sociale integratie. De Surinaamse vrouwen vinden deze aspecten van sport minder belangrijk en van toepassing op zichzelf. Dit geldt tevens voor de Nederlandse niet-sporters. De Surinaamse vrouwen leggen daarnaast meer de nadruk op prestatie.

5.1.4 Welke stimulansen en belemmeringen ervaren de Surinaamse vrouwen?

In het onderzoek werden alleen respondenten geïnterviewd die fysiek in staat zijn om te sporten. De financiële situatie is bij alle respondenten ook geen probleem gebleken. Alle Surinaamse respondenten ervaren thans één of meerdere vormen van belemmering. Echter de grootste is de interesse.

Volgens Hoekman (2007) is studie- en werkdruk één van de hoofdredenen om niet te sporten. De helft van de Surinaamse niet-sporters ervaart werk- en/of zorgdruk als een belemmering om aan sport deel te nemen. Studiedruk wordt één keer genoemd maar dan wel in een combinatie met een part time baan en relatievorming. De studenten in het onderzoek zien hun studie niet direct als een belemmering, dit in tegenstelling tot de theorie. Elling (2007) geeft aan dat 50% van de 25-34 jarigen regelmatig uitgeblust zijn en geen energie hebben om te sporten. Van de vier Surinaamse vrouwen in deze leeftijdscategorie geeft er één aan wel eens vermoeid te zijn vanwege haar part time baan en de zorg voor haar kind. Zij is samen met één Nederlandse vrouw tevens de enige die aangeven wel eens vermoeid te zijn. Echter enkele Surinaamse vrouwen van 25 jaar en ouder geven aan dat zij zich een beetje te oud voelen om in groepsverband te sporten. Zij zien zichzelf niet meer aansluiten bij een sportvereniging.

Het hebben van voldoende tijd lijkt voor de meesten geen probleem te zijn maar de verplichtingen die komen kijken bij sportdeelname, teamsporten in het bijzonder, vormen wel een belemmering. In de theorie staat vermeld dat allochtonen liever sporten wanneer zij daar zin in hebben en/of zonder van te voren concrete afspraken te maken (Elling, 2004). In het onderzoek is naar voren gekomen dat dit zowel voor de Surinaamse als Nederlandse niet-sportende vrouwen geldt. De full time werkende Surinaamse vrouwen sporten liever niet doordeweeks omdat ze na het werk meestal geen zin hebben om nog de deur uit te gaan. Ze geven echter zelf aan dat in het weekend wel gesport zou kunnen worden maar dat dan andere vrijetijdsactiviteiten worden ondernomen.

Een andere belemmering die enkele Surinaamse niet-sporters ervaren is de angst om voor de eerste keer alleen naar een sportvereniging of sportclub te gaan. Bij fitness heerst het gevoel van bekeken worden dat wordt ervaren als een belemmering. Ook het niet goed zijn in een sport vormt een belemmering voor een respondent. Door een andere wordt iets nieuws leren juist gezien als een uitdaging. Sommigen respondenten verkeren misschien in dezelfde maar ervaren het op een andere manier. De belemmeringen zijn allemaal subjectief van aard.

5.1.5 Zijn er duidelijke verschillen in ervaren belemmeringen binnen de onderzoeksgroep, kijkend naar sociaal-culturele achtergrondkenmerken?

Op deze onderzoeksvraag kan positief geantwoord worden. Als er gekeken wordt naar de diversiteit in socialisatie en levensfase binnen de onderzoeksgroep, zijn er diverse verschillen te constateren in de ervaren belemmeringen. Verschillen in ervaren belemmeringen met betrekking tot de levensfase zijn reeds benoemd in paragraaf 5.1.4. In deze paragraaf wordt eerst gekeken naar socialisatie. Vervolgens wordt er gekeken naar de verschillen in ervaren belemmeringen tussen Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen.

Vrienden en familie spelen een rol in de besluitvorming om al dan niet aan sport deel te nemen (Roques & Rijpma, 1999). Het gebrek aan stimulansen van omringende mensen heeft ervoor gezorgd dat een aantal Surinaamse en Nederlandse vrouwen niet sporten. Zouden zij meer gestimuleerd worden dan wordt er aangegeven dat er misschien wel gesport zou worden. Maar sommige niet sportende vrouwen zijn al omringd met vrienden en familie die sporten. Echter worden zij door deze stimulansen niet gemotiveerd. Een sportmaatje biedt voor sommigen een uitkomst maar anderen zijn simpelweg niet geïnteresseerd ondanks vrienden en familie die wel aan een sport deelnemen.

Tussen de Surinaamse niet-sporters en de Nederlandse niet-sporters zijn geen duidelijke verschillen te ontdekken met betrekking tot de ervaren stimulansen en belemmeringen. Een kanttekening die hier geplaatst kan worden is dat er misschien wel verschillen bestaan als er gekeken wordt naar specifieke sporten. Uit de resultaten is gebleken dat er verschillen bestaan in de identificatie met bepaalde sporten. Het niet bekend zijn met/zich niet thuis voelen in een bepaalde sport kan dan als belemmering worden ervaren (Elling, 2007). Kijkend naar religie valt op dat twee van de drie Islamitische vrouwen op relatief jonge leeftijd gaan trouwen. Hierdoor ervaren zij waarschijnlijk eerder de belemmeringen van gezinsvorming dan de niet-religieuze respondenten. Uit de literatuur is gebleken dat naast moslims ook alleenstaande moeders vaker voorkomen onder Surinaamse vrouwen dan onder Nederlandse vrouwen (Lenders & Rhoer, 1983; Distelbrink, 2000). Er kan aangenomen worden dat zorgdruk een meer prominente belemmering vormt voor Surinaamse vrouwen.

5.1.6 Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen?

In deze paragraaf wordt er gekeken naar de verschillen tussen Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen op basis van hun etniciteit. Dit om te achterhalen wat nu typisch Surinaams is met betrekking tot de betekenisgeving aan sport, motivatie, waarden en ervaren belemmeringen.

De resultaten in hoofdstuk vier en de beantwoording op bovenstaande deelvragen suggereren weinig verschillen in de persoonlijke betekenisgeving aan sport tussen Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen. Beide etniciteitgroepen zien sport als fysiek actief bewegen en als een activiteit dat gezond en plezierig kan zijn. Daarnaast weerhoudt de huidige lage intrinsieke en extrinsieke motivatie van zowel de Surinaamse als Nederlandse vrouwen hen ervan om aan sport deel te nemen.

Zoals aangegeven in paragraaf 5.1.5 bestaan er nauwelijks verschillen in ervaren belemmeringen tussen Surinaamse en Nederlandse vrouwen. Kleine verschillen bestaan weliswaar in de identificatie met bepaalde sporten. Surinaamse vrouwen zijn iets meer bekend/opgegroeid met individuele sporten zoals vechtsporten, dans en fitness terwijl de Nederlandse vrouwen meer bekend zijn met teamsporten. Op basis van dit onderzoek lijkt de identificatie met bepaalde organisatievormen en specifieke sporten een geringe rol te spelen. Reeds vermeld in de theorie kan het niet bekend zijn met een bepaalde (vorm van) sport leiden tot een ervaren belemmeringen tot sportdeelname. Zo kiezen Surinaamse vrouwen toch iets eerder voor typische “zwarte” sporten en Nederlandse vrouwen iets eerder voor typische “witte” sporten. Dat de verschillen klein zijn kan voortkomen uit de geringe klassenverschillen tussen de Surinaamse en Nederlandse respondenten. De onderzoeksgroep bestaat enkel uit vrouwen van middenhoge sociale klasse. Dit weerspiegelt niet de gehele maatschappij.

Het belangrijkste en grootste verschil tussen Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen zit in de rangschikking van waarden toegekend aan (team)sport. Prestatie en doorzettingsvermogen worden door de Surinaamse vrouwen vaker genoemd en nemen een prominentere rol in hun betekenisgeving in dan bij de Nederlandse vrouwen. Samenspel neemt bij de Nederlandse vrouwen de eerste plaats in beslag. Hoe er naar sport wordt gekeken lijkt het tegenovergestelde te zijn van hoe er naar familiebanden wordt gekeken. Surinaamse vrouwen staan in tegenstelling tot Nederlandse vrouwen bekend om hun goede/intensieve familiebanden (Lenders & Rhoer, 1983). Op het gebied van sport staan Nederlandse vrouwen juist meer bekend om samenspel. Een paradox lijkt te bestaan. In de literatuur worden ‘zwarte’ sporters regelmatig geassocieerd met presteren en bewijzen (Janssens & Elling in Hoving et. al., 2005; Javrier, 2006). Blanken bewijzen zichzelf eerder via werk/carrière. “Vechten” in de sport is daarom misschien wel typisch Surinaams.

5.2 Beantwoording vraagstelling

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de beelden die niet-sportende Surinaamse vrouwen hebben van sport en om deze beelden (zo goed mogelijk) te verklaren. Dit ten einde overheden, sportverenigingen, en andere geïnteresseerden eventueel te voorzien van informatie die kan bijdragen aan het bevorderen van sportdeelname onder Surinaamse vrouwen. Het beschrijvende deel van de probleemstelling is uitvoerig aan bod gekomen in de resultaten en in de beantwoording van de deelvragen. In deze paragraaf wordt er getracht een antwoord te geven op het verklarende deel van de probleemstelling. Op basis van de resultaten en de beantwoording van de deelvragen en centrale hoofdvraag zal er in paragraaf 5.4 aanbevelingen worden gegeven. Nu eerst het antwoord op de vraagstelling.

Welke betekenis geven niet-sportende Surinaamse vrouwen aan sport en welke factoren zijn hierop van invloed?

Het antwoord op het eerste deel van de vraagstelling is zowel beschreven in de resultaten als in paragraaf 5.1.1. In het kort kan geconcludeerd worden dat er enige diversiteit bestaat in de betekenisgeving aan sport maar nauwelijks kenmerkende verschillen te zien zijn tussen Surinaamse en Nederlandse niet sportende vrouwen. Verschillende waarden, zoals prestatie en doorzettingsvermogen, worden aan sport gehecht en komen in grote mate overeen met de maatschappelijke waarden van sport. De voornaamste opvattingen over sport hebben ten eerste betrekking op de gezondheid en ten tweede op plezier en sociale interacties. Sport wordt door de respondenten voornamelijk gezien als gezond/goed voor het lichaam en als een hobby. Negatieve associaties worden zelden gemaakt maar één hiervan is wel de allerbelangrijkste en weerhoudt de meeste respondenten ervan om aan sport deel te nemen. Het wordt namelijk niet als leuk (genoeg) geacht voor hen zelf. Er is dus sprake van een gebrek aan intrinsiek motivatie, dat van te voren ook was verwacht. Ondanks weinig interesse hebben de niet-sporters wel een positief beeld van sport. Waarom?

In het conceptueel model is al aangegeven welke factoren van invloed worden geacht op de persoonlijke betekenisgeving aan sport. Dit onderzoek heeft de verschillende invloeden van sociaal-culturele achtergrondkenmerken, maatschappelijke waarden en ervaren stimulansen en belemmeringen op de betekenisgeving bekrachtigd. Een samenhang en samenspel van deze factoren leidt uiteindelijk tot een specifieke betekenisvorming van sport. Aangezien de persoonlijke betekenissen van de niet-sporters veelal overeen komt met de maatschappelijke waarden van sport lijkt de factor *maatschappelijke waarden* het grootse verband te houden met persoonlijke betekenisgeving. 'Lijkt' is hier het operationele woord. De maatschappelijke waarden

worden namelijk gezien als waarden van anderen die de niet-sporters weliswaar begrijpen en met sport associëren. De Surinaamse respondenten zijn alle volwassen en zijn niet immuun voor de informatie omtrent sport en gezondheid, waarmee zij bijna dagelijks in aanraking komen. Door sommige niet-sporters wordt sport dan ook ervaren als iets dat moet, een sociale druk. Ook hier speelt de maatschappelijke waarde gezondheid in op de betekenisgeving, al dan niet in een negatief verband. De maatschappelijke waarden lijken het grootste verband te houden met de persoonlijke betekenisgeving maar de maatschappelijke waarden kunnen niet gevormd worden zonder persoonlijke betekenissen.

De verschillende beelden van sport worden ook gevormd door *sociaal-culturele kenmerken*. Uit eigen ervaring en uit ervaringen van naasten weten de niet-sporters dat sport leuk en gezond kan zijn. De socialisatie lijkt de belangrijkste factor te zijn als het aankomt op betekenissen zoals prestatie, samenspel en winnen. Het winnen en presteren wordt vooral positief bevonden door Surinaamse vrouwen die vroeger voor langere tijd fanatiek hebben gesport en kan misschien wel gezien worden als typisch Surinaams.

Ten slotte kan de persoonlijke betekenisgeving verklaard worden door ervaren belemmeringen. Het gebrek aan competenties kan ervoor zorgen dat sport niet leuk wordt gevonden en waardoor de motivatie om te sporten laag is. Desondanks bestaat er een positief beeld over sport. De genoemde belemmering kan echter ook anders worden ervaren waardoor het een positieve invloed uitoefent op de motivatie. Het gebrek aan competenties vormt dan juist een uitdaging. De verschillen in ervaringen met dezelfde belemmering toont aan dat belemmeringen verband houden met individuele karaktereigenschappen en sociaal-culturele kenmerken. Kijkend naar het directe verband tussen ervaren belemmeringen en betekenisgeving dan blijkt dit verband moeilijk te meten. Behalve als er alleen naar motivatie wordt gekeken. Meestal zorgt niet één specifieke belemmering voor een lage motivatie maar eerder een combinatie en/of interactie van verschillende ervaren belemmeringen en andere factoren.

De persoonlijke betekenisgeving aan sport bestaat uit een divers aantal waarden, motivaties, opvattingen, e.d. Daarnaast hangt het samen met verschillende factoren die ook weer met elkaar in contact staan. Betekenisvorming is een complex proces gebleken waarin uiteindelijk prioriteiten worden gesteld en een balans wordt opgemaakt, die leiden tot het eindresultaat. Niet sportende Surinaamse vrouwen vinden sport belangrijk voor de gezondheid, presteren en sociale contacten maar dan met name voor kinderen. Zij vinden zichzelf te oud of niet geschikt om aan bepaalde sporten deel te nemen. Fitness vinden zij wel typisch iets voor hun generatie maar dat wordt niet leuk genoeg geacht. Bij de Surinaamse niet-sporters liggen in ieder geval de prioriteiten ergens anders dan sport.

5.3 Reflectie onderzoeksproces

De totstandkoming van een probleemstelling is één ding maar de uitvoering van een kwalitatief onderzoek is iets anders. Dit onderzoek kent dan ook een aantal aandachtspunten waarop gereflecteerd dient te worden. Ten eerste is de theorie voort gekomen uit beschikbare bronnen in de periode van het onderzoek. Er is gezocht naar informatie die in de ogen van de onderzoeker het meest relevant leken en betrekking hadden op de probleemstelling. Veel literatuur is gelezen en hier is uiteindelijk een selectie van gemaakt. Deze selectie heeft geleid tot het conceptueel model dat als leidraad diende voor het onderzoek. Ook hier hebben verschillende aanpassingen plaats gevonden.

Ten tweede zorgt de methode van onderzoek voor een aantal beperkingen. In eerste instantie was de bedoeling om enkel niet sportende Surinaamse vrouwen te onderzoeken en binnen deze onderzoeksgroep een onderscheid te maken tussen vrouwen met kinderen en vrouwen zonder kinderen. Tijdens het proces van dataverzameling bleek dit moeilijker dan gedacht, onder andere vanwege een gebrek aan connecties. Echter hebben de Nederlandse respondenten juist gezorgd voor een betere kijk op de invloeden van sociaal-culturele kenmerken. De ervaren belemmeringen met betrekking tot het al dan niet hebben van kinderen is hierdoor onderbelicht gebleven. Er is geprobeerd om op een zo veel mogelijk professionele en objectieve manier te kijken naar de resultaten. Desondanks kunnen persoonlijke observaties en interpretaties ervoor hebben gezorgd dat niet alle uitspraken van de respondenten zijn weergegeven zoals de respondent misschien heeft bedoeld. Voor de analyse is gebruik gemaakt van het computerprogramma Atlas.ti waarmee de resultaten werden gecodeerd. Hierdoor konden verschillende codes gemakkelijk met elkaar vergeleken worden. Omdat er weinig tijd was om het programma volledig onder de knie te krijgen, is er gebruik gemaakt van een datamatrix om de resultaten duidelijk visueel geordend te kunnen analyseren.

Het onderzoeksproces kent zo zijn mankementen maar er is alles aan gedaan om een representatief onderzoek te houden. De respondenten variëren in leeftijd, met de helft tussen de 19 en 24 jaar en de andere helft tussen de 25 en 28 jaar. Daarnaast werden de respondenten geïnterviewd in een voor hun vertrouwde omgeving, dat het interview en de betrouwbaarheid ten goede is gekomen. Ten slotte is er geprobeerd en naar mijn inziens ook gelukt om de interviews zo veel mogelijk gelijk te laten lopen en de validiteit van het onderzoek te waarborgen.

5.4 Aanbevelingen

De relevantie van het onderzoek heeft mijn inziens voornamelijk betrekking op het gebied van de wetenschap. De resultaten bieden namelijk een breder inzicht in de betekenisgeving aan sport. Een aantal suggesties voor vervolgonderzoek kunnen worden gemaakt. Het is moeilijk om mensen die niet echt geïnteresseerd zijn in sport te motiveren om wel te gaan sporten. Niettemin kunnen ook een paar aanbevelingen worden gegeven aan sportverenigingen en de overheid betreffende sportstimulering. De aanbevelingen worden in deze paragraaf puntsgewijs weergegeven.

- De onderzoeksgroep bestaat uit vrouwen alle te woonachtig in een stad. Het sportaanbod in de woonomgeving vormt voor de respondenten geen belemmering. Alhoewel één respondent de afstand naar de goedkoopste sportschool als belemmering ervaart. Maar hoe verhoudt het sportaanbod zich in kleine gemeenten tot de betekenisgeving van niet-sporters daar?
- Socialisatie en de levensfase waarin een individu verkeert, is belangrijk gebleken voor de betekenisgeving van de respondenten. Daarnaast is aangegeven dat betekenissen kunnen veranderen over tijd. Hoe kijken deze niet-sporters aan tegen sport over 10 jaar?
- In de theorie is aangegeven dat het lage percentage Surinaamse vrouwen aangesloten bij een sportvereniging verklaard zou kunnen worden door geen affiliatie met het competitie aspect. Uit de resultaten is dit echter moeilijk te halen. Een (grootschaliger) vervolgonderzoek is hiervoor nodig.
- Binnen de Surinaamse gemeenschap bestaan veel culturele verschillen (o.a. Creools, Hindoestaans) maar zijn in dit onderzoek beperkt gebleven door random sampling. Vervolgonderzoek zou kunnen gaan over de verschillen in betekenisgeving tussen deze Surinaamse gemeenschappen.
- Uit het onderzoek is gebleken dat enkele respondenten zich te oud voelen om aan (team) sport deel te nemen. Willen sportverenigingen deze groep niet-sporters bereiken dan dient er duidelijk gecommuniceerd te worden dat er ook teams voor de 25+ers zijn. Teamsporten moeten voor hen weer aantrekkelijk worden gemaakt. De verwachting is dat niet alle niet-sporters met de genoemde belemmering dan weer gaan sporten maar een gedeelte van deze groep kan wellicht worden overgehaald.
- Hoewel het sportaanbod niet direct als een belemmering wordt ervaren dient er in de toekomst rekening gehouden te worden met de spreiding van relatief dure en goedkope fitnessfaciliteiten en met de bereikbaarheid. Vraag en aanbod kunnen beter op elkaar aangesloten worden.

- Vele niet-sporters hebben een lage intrinsieke motivatie en vinden simpelweg sporten niet zo leuk. De constante benadrukking dat sporten gezond is, zorgt ook voor een sociale druk die niet iedereen prettig ervaart. Tevens ervaren andere niet-sporters deze druk als een eventuele motivatie om te gaan sporten. Al met al is het onmogelijk om iedereen aan sporten te krijgen maar de nadruk op plezier en sociale contacten mag meer op de voorgrond treden.
- Ten slotte blijkt uit het onderzoek dat door de Surinaamse vrouwen, die ooit aan competitieve sport hebben gedaan, de aspecten presteren en winnen belangrijk worden geacht. Het laten zien/promoten dat sport iets oplevert, je ergens de beste in kan worden, kan behulpzaam zijn in de sportstimulering van jong Surinaamse vrouwen.

Literatuur

- ✚ Baarda, D.B., Goede, M.P.M., de, Teunissen, J. (2001). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek. Groningen: Stenfert Kroese.

- ✚ Boeije, H. (2006). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Denken en doen. Boom Onderwijs.

- ✚ Bohner, G. & Wänke, M. (2002). *Attitudes and attitude change*. Philadelphia: Psychology Press.

- ✚ Bottenburg, van M. & Schuyt, K. (1996). *De maatschappelijke betekenis van sport*. Arnhem: NOC*NSF.

- ✚ Breedveld, K. & Tiessen-Raaphorst, A. (2006). Beoefening. In Breedveld, K. & Tiessen-Raaphorst, A. (red.) (2006). *Rapportage sport 2006*. P. 82-106. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- ✚ Breedveld, K. (2006). Verschillen in sportdeelname. In Breedveld, K. & Tiessen-Raaphorst, A. (red.) (2006). *Rapportage sport 2006*. P. 299-321. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- ✚ Broek, van den A. (2006). Vrijtijdsbesteding. In Keuzenkamp, S. & Merens, A. (red.) (2006). *Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden*. P. 192-210. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- ✚ Bryman, A. (2004). *Social research methods*. Second edition. New York, USA: Oxford University Press Inc.

- ✚ Clarke, G. & Humberstone, B. (1997). *Researching women and sport*. London: Macmillan Press Ltd.

- ✚ Distelbrink, M. (2000). *Opvoeden zonder man*. Opvoeding en ontwikkeling in Creools Surinaamse een- en tweecoudergezinnen in Nederland. Rotterdam: Erasmus Universiteit.

- ✚ Distelbrink, M. & Hooghiemstra, E. (2006). Demografie. In Keuzenkamp, S. & Merens, A. (red.) (2006). *Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden*. P. 18-38. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- ✚ Elling, A. (2002). *'Ze zijn er [niet] voor gebouwd'*. In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit. Nieuwegein: Arko Sports Media.

- ✚ Elling, A. (2004). *Sport als sociale arena*. In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Dept. Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie.

- ✚ Elling, A. (2007). *Het voordeel van thuis spelen*. Sociale betekenissen en in- en uitsluitingmechanismen in sportloopbanen. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.

- ✚ Elling, A. & Ferez, S. (2007). *Fitnesscentra als vluchtige gemeenschappen*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.

- ✚ Hargreaves, J. (1994). *Sporting females: Critical issues in the history and sociology of women's sport*. London: Routledge.

- ✚ Hetteema, E. (1995). *Sportdeelname van allochtone meisjes!* Groningen.

- ✚ Hoekman, R. et. al. (2007). Sporters in beeld. *Sportsmonitor 2005-2006*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.

- ✚ Hyland, D.A. (1989). *Philosophy of sport*. St. Paul, MN: Paragon House.

- ✚ Janssens, J. & Elling, A. (2005). Sterk. In Hoving, I. et. al. (2005). *Cultuur en migratie in Nederland. Veranderingen van het alledaagse 1950-2000*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

- ✚ Jarvie, G. (2006). *Sport, culture and society*. An introduction. Abingdon, Oxon: Routledge.

- ✚ Knoppers, A. & Elling, A. (1999). *Gender, etniciteit en de sportmedia*. Een inventarisatie van 'reguliere' en Olympische sportberichtgeving. Tilburg: Katholieke Universiteit Brabant, Dept. Sociale Wetenschappen.

- ✚ Lankeren, van M. (2005). *Competitie: niks voor vrouwen?* Het competitieve karakter van sport als verklaring voor sekseverschillen in sportdeelname. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, Dept. Ontwikkelingspsychologie.

- ✚ Lenders, M. & Rhoer, van de M. (1983). *Mijn God, hoe ga ik doen?* Creoolse alleenstaande moeders in Amsterdam. Amsterdam: Uitgeverij SUA.

- ✚ Maasen, C. (2008). *Mij niet gezien!* 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.

- ✚ Nadin, S. & Cassell, C. (2004). Using datamatrices. In Cassell, C. & Symon, G. (2004). *Essential guide to qualitative methods in organizational research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- ✚ Roques, C. & Rijpma, S. (1999). *Sportdeelname van Surinamers, Turken en Marokkanen van de 1ste en 2de generatie*. Rotterdam: Centrum voor Onderzoek en Statistiek.

- ✚ Rowe, D. et. al. (2000). Panic, sport and the racialized body. In McKay, M.J. et. al. (2000). *Masculinity, gender relations and sport*. P. 245-262. Thousand Oaks, CA: Sage.

- ✚ Sanches, M.R. (1997). *De houding van Marokkaanse, Surinaamse en Turkse jongeren ten opzichte van sociale grenzen*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, Dept. Psychologische, Pedagogische en Sociologische Wetenschappen.

- ✚ Schmeink, H. & Wolde, ten S.J. (1998). *Allochtonen en recreatie*. Den Haag: Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum.

- ✚ Segers, J. (1999). *Methoden voor de maatschappijwetenschappen*. Assen: Van Gorcum.

- ✚ Stevenson, D. (2002). Women, sport and globalization: Competing discourses of sexuality and nation. *Journal of Sport and Social Issues*, volume 26-2, p. 209-225. Los Angeles: SAGE Publications.

- ✚ Turkenburg, M. & Gijsberts, M. (2006). Onderwijs en inburgering. In Keuzenkamp, S. & Merens, A. (red.) (2006). *Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden*. P. 39-67. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- ✚ Verweel, P. (2004). Sporten in beweging: transformatie, betekenis en kwaliteit. In Kunnen, R. (2004). *Sport in beweging*. Transformatie, betekenis en kwaliteit. P. 111-120. 's Hertogenbosch: Mulier Instituut.

- ✚ Walseth, K. (2006). Sport and belonging. *International review for the sociology of sports*, 41; 3-4. Los Angeles: Sage Publications.

- ✚ Weinberg, R. & Gould, D. (1995). Foundations of sport and exercise psychology. In Buisman, A. (2002). *Jeugdsport en fair play in het Nederlandse sportbeleid van de jaren negentig*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

- ✚ Wisse, E. (2007). *It's showtime*. Een onderzoek naar de rol van betekenisgeving in thai/kickboksen en de invloed hiervan op de integratie van allochtone jongeren. 's Hertogenbosch: Mulier Instituut.

Internet

- ✚ www.mulierinstituut.nl
- ✚ Baal, van M. (2007). *Fitnessbranche*. Brancherapport. Brookz: Amsterdam.

Bijlagen

1. Itemlijst	i
2. Vragenlijst achtergrondkenmerken	iv
3. Opzet datamatrix	vi

1. Itemlijst

Verleden

- Heeft u vroeger aan sport gedaan? (gymles op school telt niet mee)
 - Welke sporten heeft u in het verleden beoefend?
 - Waarom deze sporten?
 - Wanneer/op welke leeftijd?
 - Hoe lang?
 - Frequentie?
 - Individueel/verenigingsverband?
 - Hoe bent u in aanraking gekomen met de verschillende sporten?
(school/ouders/media/vrienden)
 - Bij welke sport heeft u zich het meest thuis gevoeld en waarom?
 - Bij welke sport heeft u zich het minst thuis gevoeld en waarom?
 - Wat waren voorheen uw motieven om te sporten?
 - Waarom bent u toentertijd gestopt met sporten? Wat sprak u tegen/wat zag als een belemmering?
- Waarom heeft u nooit gesport?
 - Wat deed u in uw vrije tijd tijdens de basisschool en/of middelbare school?

Heden

- Wat zijn de belangrijkste redenen dat u niet sport?
- Zijn er mensen binnen uw gezin, familie en/of vriendenkring die sporten?
 - Waarom denkt u dat sommige mensen aan sport doen? Wat vindt u daarvan?
- Is het feit dat uw vrienden wel/niet sporten van invloed geweest op uw beslissing om niet te sporten?
- Hoe staan uw ouders/opvoeders tegenover sport?
- Wat als u vroeger meer gestimuleerd zou zijn, denkt u dat u dan nu meer zou sporten?
- Voelt u zich onprettig wanneer u sport in het bijzijn van anderen? Schaamtegevoel? Gevoel van discriminatie, niet thuishoren?
- Is er sprake van vervelende ervaringen in het verleden? (gymles op school telt mee)
- Belemmeren uw vaardigheden/talenten/uthoudingsvermogen u om te sporten?

- Beschikt u over voldoende geld om te sporten?
- Beschikt u over voldoende tijd om te sporten?
- Vinden de sportieve activiteiten plaats op een voor u gunstig tijdstip?
- Vindt u dat er genoeg sportaanbod is in uw woonomgeving?
- Zijn deze accommodaties goed bereikbaar voor u? (afstand, persoonlijke vervoersmogelijkheden)
- Zijn de redenen waarom u niet sport in de loop van de tijd veranderd?
- Wat vindt u van de volgende stelling:
 - Sport is voor mannen*
 - Gezond leven betekent sporten*
 - Sport laat zien wie je bent*

Attitudes ten aanzien van sport

- Wat verstaat u onder sport?
- Welke associaties brengt sport bij u teweeg?
- Heeft u behoefte om te sporten?
- Vindt u sport een nuttige vrijetijdsbesteding?
- Wat zijn volgens u de voordelen van sportdeelname? Wat zijn volgens u de nadelen?
- Welk belang hecht u aan uw gezondheid?
- Hoe verhoudt sporten zich tot gezondheid volgens u?
- Kijkt u anders naar sport dan vroeger?
- Heeft u leeftijd/levensfase invloed op de manier waarop u naar sport kijkt?
- Is uw leeftijd/levensfase van invloed op uw (niet)sportdeelname?

Huidige vrijetijdsbesteding

- Waar liggen uw interesses? Wat zijn uw hobby's?
- Op welke manier besteedt u uw vrije tijd het liefst?
- Bent u, ondanks dat u zelf niet sport, geïnteresseerd in sport?
- Volgt u sport via media (tv/krant/internet)? Waarom doet u dit wel/niet?
- Volgt u sport als toeschouwer (stadion/sportveld)? Waarom doet u dit wel/niet?

Toekomst

- Heeft u intenties om in de toekomst (weer) te gaan sporten?
- Wat is de reden dat u wel of niet zou willen sporten in de toekomst?
- Wanneer u van plan bent een sport weer op te pakken, zijn dit dan sporten die u vroeger al beoefende of zijn dit geheel nieuwe sporten?
- Wanneer u voor een nieuwe sport kiest, waarom die sport?
- Welke sport zou u eventueel willen doen? Welke sport absoluut niet? (Waarom, welke imago hoort daar bij, welke karaktereigenschappen heeft volgens u een dergelijke sporter nodig)

2. Vragenlijst achtergrondkenmerken

Beste mevrouw,

Fijn dat u bereid bent aan het onderzoek mee te doen. Laat ik me nog even voorstellen. Ik ben Ivonne Aarts, student aan de Universiteit van Tilburg. Dit onderzoek dient als afstudeerscriptie voor de Master opleiding Vrijtijdswetenschappen. In samenwerking met het WJH Mulier Instituut onderzoek ik de betekenissen die niet-sportende Surinaamse vrouwen verlenen aan sport en welke factoren hierop van invloed zijn. Mede op basis van deze studie wil men meer inzicht krijgen in de denkbeelden over sport om zo overheden en sportorganisaties te voorzien van informatie dat eventueel kan bijdragen aan het bevorderen van sportdeelname onder de betreffende doelgroep. Hieronder volgen een aantal vragen met betrekking tot uw persoonlijke achtergrondkenmerken. Deze zijn nodig om de overeenkomsten en verschillen binnen de onderzoeksgroep te analyseren.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Naam:

Leeftijd:

Burgerlijke staat

- Alleenstaand
- Samenwonend
- Gehuwd
- Gescheiden
- Weduwe
- Anders, namelijk

Heeft u kinderen?

- Nee
- Ja, namelijk:
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4 of meer

Welke huishoudensituatie is op u van toepassing?

- Bij ouders
- Alleen
- Samenwonend met partner
- Alleenstaand met een of meer thuiswonende kinderen
- Samenwonend met partner en een of meer thuiswonende kinderen
- Anders, namelijk

Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

- Basisonderwijs
- Lager of voorbereidend beroepsonderwijs (zoals LTS, LEAO, LHNO, VMBO)
- Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (zoals MAVO, (M)ULO, MBO-kort, VMBO theoretische leerweg)
- Middelbaar beroepsonderwijs en beroepsbegeleidend onderwijs (MBO-lang, MTS, MEAO)
- Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (zoals HAVO, VWO, Atheneum, Gymnasium, HBS)
- Hoger beroepsonderwijs (zoals HTS, HEAO, HBO, HBO-V)
- Wetenschappelijk onderwijs (Universiteit)

Wat is uw beroepssituatie?

- Full time werkend, namelijk uur per week
- Part time werkend, namelijk uur per week
- Werkloos/huisvrouw
- Ziektewet
- Anders, namelijk

In welk land bent u geboren?

In welk land zijn uw ouders geboren?

Bent u gelovig?

- Nee
- Ja, namelijk

3. Opzet datamatrix

Items Onderzoekseenheden	Sociaaldemografische kenmerken			Betekenisgeving		Maatschappelijke waarden	Stimulansen en belemmeringen	
	Leeftijd	Religie	Beroep	Waarden	Motivatie			
					Intrinsiek			Extrinsiek
Respondent S1								
Respondent S2								
Respondent S3								
Respondent S4								
Respondent S5								
Respondent N1								
Respondent N2								
Respondent N3								
Respondent N4								
Respondent N5								